

UNIVERSITARA
Bucuresti

Cota

~~199202~~

Inventar

C199803424

FUNDAȚIILE CULTURALE
REGALE



*Această carte este dăruită de
MAJESTATEA SĂREGELE CAROL II
prin Fundațiile Culturale Regale
pentru înregistrarea bibliote-
celor publice și propășirea
culturii românești.*

BIBLIOTECA
LUI GHEORGHE NEAMTU DIR ȘC
IN
CARANS. BEȘ.

NR. 943

Cumpărată în anul 19

122973
507709-1
CD 168603 (M)
CD 168606 / 31

W. SHAKESPEARE OPERE ALESE

IN ROMĂNEȘTE DE
ADOLPHE STERN

BIBLIOTECA
LUI GHEORGHE NEAMȚU DIR ȘC
IN
CARANȘTEBEȘ.

NR. 943

Cumpărată în anul 19



NEGUSTORUL DIN VENEȚIA

17000

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂȚII


BUCUREȘTI

29476

329/98

W. SHAKESPEARE
OPERE ALESE
NEGUSTORUL
DIN VENEȚIA
EDITAT ȘI
TIPĂRIT DE
CULTURA
NAȚIONALĂ
BUCUREȘTI 1923

B.C.U. București



C199803424

MAIESTAȚII SALE
REGINA MARIA A
ROMÂNIEI, RES-
PECTUOS INCHIN
ACESTE TĂLMĂCIRI
IN GRAIUL ȚĂRII SALE
ADOPTIVE, DIN OPE-
RILE MARELUI POET
AL ȚĂRII SALE DE
NAȘTERE

A. S.

NEGUSTORUL
DIN
VENEȚIA

NOTĂ INTRODUCȚIVĂ

NEGUSTORUL DIN VENEȚIA, cea mai de seamă din comediile lui Shakespeare dinnainte de anul 1600, a fost tipărită la 1859 și cuprinde două acțiuni, care își deapănă firul deosebit, până se îmbină în actul al IV-lea.

În mijlocul uneia din cele două acțiuni stă, monumental, Shylock, ovreiu; în centrul celeilalte se profilează duioasa figură a Porziei. Negustorul din Veneția, patricianul Antonio, joacă un rol mai mult pasiv, măcar că piesa poartă numele lui, precum Iuliu Cesar pe al Împăratului Roman, deși Brutus este adevăratul ei erou.

Cele două fabule din care se țese acțiunea, sunt vechi. Cea dintâiu, aceea a funtului de carne, ca globire pentru neplata datoriei, se găsește în *Gesta Romanorum*, o culegere de istorii, foarte răspândită în secolul al XIII-lea, și în culegerea de nuvele numită *Il Pecorone*, a lui Giovanni Fiorentino, din Florența (1378). Shakespeare a luat-o însă, probabil, dintr'un alt izvor englez. Cealaltă istorie, a cutiilor, se află tot în *Gesta*, și în alte scrieri, și la Boccacio.

Poetul englez Marlowe a scris, la 1589, tragedia «Ovreiu din Malta» sub înrăurirea lui Seneca, și care, prin sălbateca cruzime a eroului ei, ovreiu Barrabas, împătimă publicul epocii, setos de atari spectacole. Barrabas e un monstru: nici creștin, nici ovrei, abiă om. El n'are nici lege, nici cuget, nici sentimente omenești. Chiar simțul părintesc, cel mai elementar, îi lipsește. El are o singură patimă: banul, și pentru a-l câștiga speculează orice: și pe unica sa fiică, pe care o silește a se boteză spre a prădă o mănăstire. Când guvernul Maltei îl despoaie de avutul său, spre a plăti tributul datorit Turcilor, Barrabas omoară pe fiul generalului Maltei, apoi săvârșește omor peste omor și, în sfârșit, trădează Malta către Turci. Încă cu limbă de moarte, sângerosul ucigaș se fălește de crimele sale...

Piesa lui Shakespeare alungă repede, de pe scena engleză, această hădă vedenie, în care Marlowe, dealtminteri, se slujă de ovreiu Barrabas numai ca de un motiv exotic, cum trăia în fantezia publicului, căci

ovreii nu erau cunoscuți publicului englez, fiind alungați din Anglia sub Eduard I și întorși numai în vremea lui Cromwell.

Shylock este un ovreiu pios; el ține la credința și neamul său; el iubește pe unica sa fiică, Jessica, cu duioasă dragoste și pomenește cu înduioșare pe Lia, soția sa, de timpuriu răpită dragostei sale. Pe Rialto, piața «unde se adună negustorii», bătrânul își face cinstit negoțul său de bani, singurul îngăduit atunci ovreilor. Două lumi se află față în față: cea creștină, singură admisă la toate izvoarele de bogăție și la toate onorurile Republicii înflorite, și, de altă parte, ovreiul, trăind sub ură și dispreț, în valurile prejudecăților, îngădit în toate ramurile de agonisirea traiului, afară de specula banului, ce se numiă camătă, îngăduit ovreiului spre a-l putea — la nevoie — mai lesne prădă...

Antonio, crescut în răsfațul belșugului și al plăcerilor, suferă de sațiu, de acel spleen, care este o boală englezească și pe care Shakespeare o atribuie seniorului Italian. Ii place să filozofeze; pentru el lumea este o scenă pe care fiecare joacă rolul său, și al lui i se pare «foarte trist». Are însă un dar, care-l înobilează și-l ridică peste comunul muritor: anume o caldă prietenie pentru tânărul Bassanio. «Cred că numai pentru el (Bassanio) Antonio iubește lumea», zice Salarino și, pe lângă aceasta, se laudă bunătatea lui; el e, cum zice Bassanio:

«Un suflet nobil și neobosit
A face binele, un om în care
Onoarea vechei Roma se arată
Mai mult ca 'n orice alt om din Italia».

Shakespeare pare a se gândi aici la amiciția ideală, când, cum o lămurăște Cicerone, există între amici: «omnium rerum, consiliorum, voluntatum sine ulla exceptione communitas» (De amicitia, 17).

Așa fiind, când prietenul Bassanio, care și-a tocat starea în destrăbălări, are nevoie de bani spre a cuceri mâna bogatei moștenitoare Porzia, el se adresează iar amicului Antonio, care are mâna și punga deschisă. Ii cere un nou împrumut, cu care speră a putea cuceri zestrea Porziei și a-i plăti toată datoria.

Antonio găsește de prisos aceste «târcoale date dragostei sale», dar, neînlesnindu-se cu bani, deoarece corăbiile sale cu bogate caricuri nu s'au întors încă, îi propune a se împrumută pe piață cu chezașia lui, a lui Antonio.

Bassanio cere dar trei mii de galbeni lui Shylock. Acesta are o veche pică pe Antonio, care-l batjocorește și-și râde de «cinstitul său câștig». La întâlnirea lui cu trufașul senior (actul I, scena III), Shylock își apără negoțul cu pilda lui Iacov, care, prin meșteșugul întrebuițat, a făcut ca oile să fete tot mieii bălțați, făgăduiți lui de Laban, drept simbrie. Și când Antonio răspunde că:

«Și diavolul poate cită Scriptura în folosul său», Shylock, în care colcotă de mult mânia în contra dușmanului său, sub biciul acestei insulte, izbucnește, strigându-și revolta pentru tot ce a răbdat până acuma. A răbdat hula pentrucă:

«Răbdarea-i scrisa seminției noastre»; a răbdat «a fi scuiat și călcat cum se gonește de pe prag câinele strein» și întreabă:

«N'aș trebui să zic:

Un câine are bani? Se poate un
Dulău să dea trei mii de galbeni. Ori...

Să zic aceasta:

Cucoane, Miercurea trecută m'ați
Scuiat, cutare zi voi m'ați călcat,
O altă dată iarăș mi-ați zis câine,
Și pentru-aceste gingășii vă voi
Imprumutã atâtia bani?»

La acest țipăt al unei inimi chinuite, «bunul» Antonio, cu o brutalitate ce înfioară, răspunde că prea se poate să-i zică iar câine, să-l scuipe iar, să-i dea iar cu piciorul, și-l sfătuește ca să nu împrumute ca la prieteni, ci mai bine să-i dea dușmanului, căci:

«De nu plătește,

Tu vei putea cu un mai bun obraz
Să-i ceri globirea».

Atunci se trezește, arzătoare, năpraznică, în sufletul ovreiului, așă de crud lovit în demnitatea sa de om, omeneasca sete de răsburare, și Shylock propune, cu viclenia omului ros de patimă, acel «zapis glumeș», prin care, în caz de neplată, el să aibă dreptul, drept amendă, la «un funt din buna carne» a lui Antonio, «de tăiat din orice parte a trupului îi place».

Antonio știind că corăbiiile lui se vor întoarce înainte de soroc, iscălește răsând, și amicului Bassanio poate plecă cu banii astfel împrumutați la Belmont, unde izbutește a ghici cutia de plumb în care se află por-

tretul Porziei și, astfel, după testamentul tatălui ei, capătă mâna moștenitoare și grasa ei zestre.

In răstimp, năpasta urmărește pe Shylock. Jessica, fiică-sa, fuge cu amantul ei creștin, Lorenzo, având grijă a-și asigura și ea o zestre, furând pe tatăl său, se botează și se mărită. In sufletul lui Shylock se răsboiesc durerea și rușinea pentru fuga copilei și mânia pentru averea furată. In această stare sufletească, el întâlnește doi nobili venețiani cari găsesc cu cale a zeflemisi pe bietul bătrân îndurerat, și atunci el rostește acele celebre cuvinte în care poetul, cu o căldură și o putere de nimeni întrecută, pledează cauza lui Shylock, accentuând identitatea firii omenești și vrând să arate că, în aceste împrejurări anume, nu ovreul Shylock, ci Shylock omul, a trebuit să ajungă ce a ajuns, și va trebui să se poarte cum se va purta.

Este pasagiul din actul III, scena II, care se sfârșește prin cuvintele:

«Dacă un creștin necinstește pe un ovreiu, care trebuie să fie răbdarea lui, după pilda creștinească? Apoi, răsbunarea. Răutatea pe care ne-
învățați, o vom înfăptui, și ar fi rău de mine dacă n'aș întrece pe dascăli».

Actul al IV-lea culminează în scena judecății. Shylock se bizuie pe dreptul său formal. El putea să-l ceară după concepția acelei epoci, care nu admitea îndulcirea dreptului strict al creditorului. Zapisul era perfect valabil, făcut înaintea unui notar public, și Shylock putea invoca legea celor XII tabule ale Romei, care îndrituia pe creditor a tăia în părți pe datornic: «in partes secantes» și a tăia mai mult sau mai puțin: «si plus minusve, sine fraude esto».

Dar acum vine peripeția — trăsnetul neașteptat. Porzia, strecurându-se, prin viclesug, sub un nume fals, în robă de avocat, și pusă de Doge să judece ea, în locul Curții — un fapt absurd, dar îngăduit poetului suveran! — declară zapisul ca având tărie, dar când Shylock își ascute cutitul, ea-l împiedică printr'o «mizerabilă șicană», cum zice renumitul jurisconsult Ihering, a-și căpăta dreptul. Este un tertip: căci cine are dreptul a tăia din carnea datornicului, poate, bine înțeles, să verse sânge și să nu măsoare drept, cum o spune legea celor XII table.

Și măcar că Shylock acum primește de a i se plăti capetele, judecătorul, printr'un alt tertip, nu numai îl declară, pentru că ar fi uneltit împotriva vieții unui creștin, decăzut din dreptul său, dar îl mai osân-
apște la moarte: Dogele îl iartă de vieată, iar «bunul Antonio» se mul-

țumește cu folosința jumătății din averea creditorului și mai cere ca el să se boteze în legea creștină!

Așă despuiat de avutul său și de legea strămoșească, Dogele — supremă cruzime! — îl mai întreabă dacă e mulțumit! Bietul om, năucit și sdrobot, răspunde bâlbind, «mă mulțumesc».

Cine cetește sau aude aceste cuvinte, simte fiorul tragic al acestui «mă mulțumesc»!

Shylock dispare acum din piesă. Și, în închipuirea noastră, îl vedem târându-se afară din sala judecătii, cu moartea în inimă, sub rânjetul batjocoritor al mulțimii; îl urmărim cum străbate șovăind străzile și se zăvorește în casa pustie, spre a plânge pe ruinele vieții sale...

Actul V-lea este o pastorală. În palatul măreț și mândrele grădini ale Porziei, sub clar de lună și polog de stele, și în sunetele dulci ale muzicei, vedem gângureala fericită de dragoste între Porzia și Bassanio, de o parte, și Jessica și Lorenzo, de altă parte. Lor li se adaugă și «bunul Antonio», căruia i s'au întors țefere, în port, corăbiile pe care le credeă pierdute.

Și, peste tot, se întinde vraja poeziei. Fericirea bucolică din acest act este clădită pe prăpădul unui om, ca flori pe ruine, și nici Jessica, fluturateca și frivola fiică, care, ca un fluture caută numai a sorbi mierea din potirele iubirii, n'are un gând duios, un cuvânt de compătimire pentru părintele pe care l'a părăsit, trădat și prădat!

Shakespeare, și în această piesă, n'a avut tendințe: și aici a creat, potrivit geniului său de individuație — ca să folosesc un termen nemerit al lui F. Gandolf¹⁾ — un tip simbolic, adică un tip ce exprimă o vieață care trece peste fenomenul său prezent, dar o vieață de o singură dată, care nu se mai repetă. Poetul nu s'a gândit a pune în joc religia. Nici ovreii nu e un reprezentant al judaismului, nici creștinii ai creștinismului. Nici legea lui Moise, nici aceea a lui Hristos nu răspund de faptele persoanelor. Toate au patimile, scăderile și slăbiciunile lor, pe care dramaturgul le arată fără părtinire. Ba, între acești oameni, precum ni-i înfățișează poetul, Shylock pare, după cum zice Heine, singura persoană simpatcă! Ca un demiurg, Shakespeare își iubește pe eroii plăsmuiți de el, și el pune în gura ovreiiului cuvinte sguuitoare, posibile numai pentru că simte durerea lui.

1) Shakespeare und der Deutsche Geist, p. 56.

Se înțelege că cuvinte răzlețe de-ale lui Shylock, că frânturi din text, fără legătură cu el, se pot răstălmăci ca antesebite, ca să întrebuițez acest termen modern. Și s'a făcut din belșug de tagma judeofilor vechi și noi. Mai ales de B. P. Hajdeu, în pamfletul său: «Trei Ovrei», publicat la 1865. Acești trei ovrei sunt: «Jupânul Shylock» al lui Shakespeare, domnul Gobsek al lui Balzac și jupânul Moise al lui Alecsandri.

Nu este locul aici a descoase această scriere, care, sub înfățișarea pretențioasă de «studie (sic!) asupra judaismului», este zămislit din ură oarbă și cu acel diletantism care caracterizează scăpărătorul spirit al lui Hajdeu. El încearcă să reducă pe Shakespeare la nivelul lui Alecsandri, pe Shylock la «jupânul Moise» și pe Negustorul din Veneția la «Lipitorile satelor» și ajunge la triumfala încheiere că: Shylock este «o formulă generală, aplicabilă către toți ovreii în particular, precum a+a este aplicabil către orice adițiune aritmetică!»

Bietul Shakespeare! El care, cum o spune însuș Hajdeu, «va fi cunoscut câțiva jidani rătăciți în Anglia», nu a visat că în Shylock personifică milioane de «Valori algebrice»!

A. S.

P E R S O A N E L E

DOGELE VENEȚIEI

PRINȚUL MAROCULUI }
PRINȚUL ARAGONULUI } Peșitori ai Porziei

ANTONIO, un negustor din Veneția

BASSANIO, prietenul lui

SOLANIO

SALARINO }
GRAZIANO } Prieteni ai lui Antonio și Bassanio

SALERIO

LORENZO, în dragoste cu Jessica

SHYLOCK, un evreu bogat

TUBAL, evreu, prietenul lui

LANCELOT GOBBO, servitorul lui Shylock

BĂTRÂNUL GOBBO, tatăl lui Lancelot

LEONARDO, servitorul lui Bassanio

BALTHASAR }
STEFANO } Servitori ai Porziei

PORZIA, o moștenitoare bogată

NERISSA, însoțitoarea ei

JESSICA, fiica lui Shylock

Senatori ai Veneției, Funcționari ai Tribunalului,
Temniceri, Servitori ai Porziei și alți oameni din suită

SCENA: Parte la Veneția și parte
la Belmont, locuința Porziei.

A C T U L I

SCENA I

VENEȚIA. O STRADĂ

(*Intră ANTONIO, SALARINO și SOLANIO*)

ANTONIO

Zău, nu știu de ce sunt așa de trist.
Mi-e silă; ziceți că vă e și vouă.
Dar cum m'a apucat, cum m'a găsit,
Din ce-i făcut, din ce este născut,
Va s'aflu încă.
Și-așa năuc mă face plictiseala
C'abiă mă recunosc pe mine însumi.

SALARINO

O, mîntea ta se sbuciumă pe-ocean,
Pe unde vasele-ți cu mîndre pânze,
Ca domni și cetățeni bogați ai undei,
Sau, oarecum, alaiuri ale mării,
Se uit' de sus la micile corăbii,
Cari le fac temeneli și li se 'nchină
Cînd trec cu aripile lor țesute.

SOLANIO

Zău, de-aș aveà în drum atîta stare,
Mai buna parte a inimei mele
Ar fi departe, cu nădejdea mea.

Mereu aş smulge iarba ca să văd
 De unde suflă vântul; m'aş uită
 Prin hărţi după zăgazuri, porturi, rade,
 Şi tot ce-ar face să mă tem de vre-o
 Năpastă pentru marfa mea, fireşte
 M'ar întristă.

SALARINO

Suflarea mea în supă
 Mi-ar da fiori, când m'aş gândi ce rău
 Pot face vânturile tari pe Mare;
 Nu aş vedeà nisip curgând în ornic
 Făr' a gândi la stânci şi la genuni,
 Şi a vedeà bogatul meu Andrei¹⁾
 Innisipat, plecând catargul lui
 Mai jos de coaste, să-şi sărute groapa.
 De-aş merge la biserică şi aş
 Vedeà clădirea sfântă cea de piatră,
 Nu m'aş gândi pe loc la stâncile
 Cari, de-ar atinge doar' plăpându-mi vas,
 I-ar risipi pe valuri mirodenia,
 Şi-ar îmbrăcă muginda apă cu
 Mătăsurile mele, c'un cuvânt,
 M'ar face, prea bogat mai adineaori,
 Sărac lipit? Se poate să am gândul
 De-a mă gândi la astea, fără gândul
 Că-aşa o întâmplare m'ar mâhni?
 Dar nu-mi mai spune; ştiu că-Antonio'i trist
 Gândindu-se mereu la marfa lui.

1) Numele unei corăbii.

ANTONIO

Nu, crede-mă; eu soartei mulțumesc
Că marfa-mi nu-i încredințată unei
Corăbii și nici numai unui loc,
Nici nu atârnă toată starea mea
De soarta anului acesta. Deci
Nu e negoțu-mi care mă 'ntristează.

SALARINO

Ești dar amorezat.

ANTONIO

Ei, aș!

SALARINO

Nici dragoste? Să zic dar că ești trist,
Fiindcă nu ești vesel, și ți-ar fi
Așa de-ușor a râde, a săltă,
Și-a zice că ești vesel căci nu ești
Mâhnit. Pe Joe cel cu două fețe!
Natura-urzi pe vremuri oameni stranii:
Pe unii cari mereu își cască ochii,
Și râd ca papagali de-un cimpoier,
Și p'alții cu așa obraz de-oțet,
Că nu-și arată dinții într'un zâmbet,
De s'ar jură chiar Nestor cum că gluma
E vrednică de răs.

(*Intră BASSANIO, LORENZO și GRAZIANO*)

SOLANIO

Ei, iacă vine
Bassanio, prea nobila ta rudă.
Graziano și Lorenzo, bun rămas:
Noi te lăsăm cu mult mai buni tovarăși,



SALARINO

Aș fi rămas ca să te fac mai vesel,
De nu ar mijloci amici mai vrednici.

ANTONIO

Valoarea ta e scumpă 'n stima mea,
Dar înțeleg că-ai treburi de-ale tale,
Și folosești prilejul ca să pleci.

SALARINO

Iubiți prieteni, bună dimineța.

BASSANIO

Seniorii mei, când vom mai râde, când?
Vă faceți prea rari: e nevoie d'asta?

SALARINO

Răgazul nostru 'i la porunca ta.

(*Ies SALARINO și SOLANIO*)

LORENZO

Bassanio, ai găsit pe-Antonio, deci
Noi doi te părăsim, dar pe la prânz
Să-ți amintești că ne-am dat întâlnire.

BASSANIO

Nu voiu lipsi.

GRAZIANO

Senior Antonio, nu arăți prea bine.
Prea te 'ngrijești de lume. Și o pierd
Acei ce-o cumpără cu multe griji.
Zău, crede-mă, grozav ești de schimbat.

ANTONIO

Eu lumea o socot ca lume numai,
O scenă unde-oricine trebuie
Să joace-un rol: ș'al meu e foarte trist.

GRAZIANO

Eu joc pe măscăriciul; las' să vie
Cu râs și glume-a bătrâneții crețuri.
Mai bine 'mi înfierbânt cu vin ficatul
Decât să-mi răcesc inima prin bocet.
De ce un om cu sânge cald în sine
Să stea ca un bunic tăiat în piatră?
Să doarmă treaz, s'apuce gălbinarea
Fiind posac? Să-ți spun ceva Antonio:
— Mi-ești drag, și dragostea 'mi vorbește —
Sunt niște oameni ale căror fețe
Se-acopăr' de cocleală, ca băltoace,
Păstrând o îndărătnică tăcere
Spre a se îmbracă c'o arătare
De'nțelepciune și gândire-adâncă,
De par'că-ar zice: «Eu sunt Domnu-Oracol,
Când deschid gura, să nu latre-un câine!»
Antonio, o! cunosc d'al d'ăștia, cari
D'aceea numai trec de înțelepți
Fiindcă nu vorbesc, pe când, sunt sigur,
Dac'ar vorbi ei, ar băgă 'n păcat
Pe auzitori, cari, ascultându-i, ar
Putea numi nebuni pe frații lor.
Ți-oiu mai vorbi de asta altădată.
Nu pescui cu nada jalnică
Această proastă față, fama asta.
Haidem, Lorenzo. Bun rămas acuma,
Sfârși-voiu probozirea-mi după masă.

LORENZO

Noi te lăsăm dar pân' la vremea mesei,

Eu va să fiu dintre'nțelepții muți,
Căci nu mă lasă să vorbesc Graziano.

GRAZIANO

Ei bine, fi-mi tovarăș doi ani încă,
Și nu vei mai ști glasul limbei tale.

ANTONIO

Am să mă fac limbut de dragul vostru.

GRAZIANO

Așa vezi! Căci tăcerea prinde bine
Limbi afumate numai și virgine.

(Ies GRAZIANO și LORENZO)

ANTONIO

Ei bine, ce înseamnă toate astea?

BASSANIO

Graziano spune o grămadă nesfârșită de fleacuri,
mai mult decât orișicine în Veneția. Cuvintele
lui sunt ca două boabe de grâu ascunse în două
băniți de pleavă: cauți toată ziua să le găsești,
și când le ai, nu fac căutatul.

ANTONIO

Acuma spune-mi cine-i Doamna cărei
Tu ai jurat pelerinagiul tainic.
De care mi-ai promis a-mi povesti?

BASSANIO

Nu-ți e necunoscut, Antonio, cât
Mi-am dăstrămat averea printr'un traiu
Mai falnic decât mă iertă să-urmez
Prea slabele-mi mijloace. Nu mă plâng
Că trebuie să curm ăst mândru traiu;

Mi-e grijă numai cum să ies cu cinste
Din datoriile în care vieța'mi
Cam prea cheltuitoare m'a vârît.
Antonio, ție-ți sunt mai mult dator
În bani și dragoste, — și-a ta iubire
Imi este chezașie că-ți pot da
Pe față toate planurile mele,
Cum să mă scap de tot ce datorez.

ANTONIO

Rog, bunul meu Bassanio, spune-mi-o;
Și dacă stă, precum stai însuți tu,
În marginile cinstei, te asigur
Că puna și persoana mea, tot ce-am,
Stau descuiate la serviciul tău.

BASSANIO

La școală când pierdusem o săgeată,
O alta sloboziam de-acelaș sbor,
Spre-acelaș țel, dar cu mai multă grijă,
Ca să-aflu pe cealaltă, și riscând
Pe amândouă le găseam adesea
Pe amândouă. Astă pildă din
Copilărie, — o povestesc, căci ce
Urmează e curat copilăros. —
Îți datorez mult, dar ca un băiat
Desmetic, am pierdut ce-ți sunt dator.
De ai plăcerea însă să slobozi
Încă-o săgeată spre acelaș țel
Ca cea dintâiu, nu mă'ndoesc că dacă
Voiu cârmui eu sborul, voiu găsi
Pe amândouă, ori voiu 'ntoarce riscul

Din urmă, rămânând cu cel dintâiu
Recunoscător datornic ție.

ANTONIO

Mă

Cunoști prea bine și-ți pierzi numai vremea
Când dai târcoale dragostei ce-ți port.
Și sigur mă jignești mai mult acum
Puindu-mi la'ndoială dărnicia,
Decât de-ai fi tocat averea-mi toată.
Deci spune-mi ce voești să fac,
Ce dup'a ta știință eu pot face,
Și's gata să o fac. Vorbește dar.

BASSANIO

La Belmont se-află o moștenitoare
Bogată și frumoasă, și mai mult
Decât frumoasă: plină de virtuți.
Odată am primit din ochii ei
Solii dulci mute. Numele-i e Porzia,
Nu mai prejos de fiica lui Caton,
Portia lui Brutus. Și întreaga lume
Nu e'n neștire de valoarea ei,
Căci cele patru vânturi îi aduc
Din orice țărături, pețitori vestiți,
Și bucle insorite îi atârnă
Pe tâmpile ca o lână de-aur, care
Din Belmont face o Colchidă unde
Vin mulți Jasoni spre cucerirea ei.
Antonio-al meu, de aș aveà mijloace
Să mă măsoar cu unul dintre ei,

Imi proceşte mintea-aşa izbândă,
Că fără îndoială-aş izbuti.

ANTONIO

Tu ştii că tot avutu-mi e pe Mare,
Şi n'am nici bani şi nici o înlesnire
De-a da acum vre-o sumă. Mergi de vezi
Ce credit am eu în Venetia,
Şi-l voi struni cât va putea să ţie,
Spre-a'ţi da o zestre pentru Porzia ta.
Mergi, cercetează. Am s'o fac şi eu,
Nu mă'ndoesc că bani ţi s'or da ţie,
De dragul meu, ori pe-a mea chezăşie.

(Ies)

SCENA II

BELMONT. O CAMERĂ IN CASA PORZIEI

(Intră PORZIA şi NERISSA)

PORZIA

Zău, Nerissa, mica mea persoană e obosită de
lumea asta.

NERISSA

Aşa ar fi, dragă domnişoară, dacă necazurile
voastre ar fi aşa de îmbelşugate ca noroacele
voastre: şi totuşi, pe cât văd, acei cari trăesc în
răsfăţ sunt tot aşa de bolnavi ca cei ce flămânzesc
cu nimic. Nu este dar o fericire mijlocie de a se
află în starea mijlocie: belşugul capătă mai degrabă
peri albi, dar agoniseala are o vieată mai lungă.

PORZIA

Bune pilde, şi bine rostite.

NERISSA

Ar fi mai bine, dacă ar fi bine urmate.

PORZIA

Dacă a face ar fi așa de ușor ca a ști ce e bine de făcut, paraclisuri ar fi fost biserici și colibe la săracilor palate domnești. E bun predicator cine urmează însuș povețele sale: eu pot învăța mai lesne douăzeci de inși ce e bine de făcut, decât a fi unul din cei douăzeci ca să urmez învățătura mea. Creierul poate urzi legi pentru sânge, dar o fire fierbinte sare peste o poruncă rece: un așa iepure este zglobia tinerețe, că trece prin mreșile ologului Sfat bun. Dar cugetările astea nu mă ajută spre a-mi alege un bărbat. Vai mie, ce zic, alege! Nu pot nici să aleg pe cine aș voi, nici să resping pe cine nu-mi place. Așa voința unei fiice vii e subjugată de voința unui tată mort. Nu e crud, Nerisso, că nu pot nici alege pe cineva nici respinge pe nici unul?

NERISSA

Tatăl vostru a fost pururi virtuos, și oamenii cei sfinți în ceasul morții au inspirații bune: de aceea loteria pe care a iscodit-o cu aceste trei cutii de aur, argint și plumb, din cari cine alege după gândul lui vă va alege pe voi, negreșit nu va fi câștigată decât de acel ce vă va iubi cu adevărat. Dar care e căldura dragostei voastre pentru vreunul din acești Prinți peșitori cari au venit până acum?

PORZIA

Te rog, zi-le pe nume, și pe când îi vei numi, ți-i voi descrie, și după descriere vei ghici dragostea mea.

NERISSA

Întâiu e Prințul Napolitan.

PORZIA

Ah! un adevărat mânz, căci nu face decât să vorbească de calul său, și o socoate ca una din marile sale daruri că îl poate potcovi singur. Mă tem mult că d-na mamă-sa s'a încurcat cu un potcovar. .

NERISSA

Apoi e Conte Palatin.

PORZIA

Nu face decât să se încrunte, cașicum ar zice: «dacă nu mă vrei, las-o». Ascultă snoave și nu zâmbește. Mi-e teamă că la bătrânețe se va face filozoful plângător¹⁾, dacă e așa de morocănos la tinerețe. Aș luă mai degrabă un cap de mort cu un os în gură, decât pe unul din aceștia. Să mă ferească Dumnezeu de acești doi!

NERISSA

Ce ziceți dar despre d-l francez, Monsieur Le Bon?

PORZIA

Dumnezeu l-a făcut, și prin urmare să zicem că e bărbat. Știu bine că e păcat de a fi batjocoritor:

1) Heraclit.

dar el! Apoi are un cal mai bun decât al Napolitanului, un obicei mai rău de a se încruntă decât Conte Palatin; e oricine și nimeni. Dacă cântă un sturz, începe pe loc să țopăie. Se luptă și cu umbra lui. De l-aș lua pe el, aș lua douăzeci de bărbați. Dacă m'ar disprețui, l-aș iertă, căci dacă m'ar iubi la nebunie, eu nici-odată nu i-aș putea-o întoarce.

NERISSA

Ce ziceți de Falconbridge, tânărul Baron din Anglia?

PORZIA

Știi că nu-i zic nimic, căci el nu mă înțelege, și nici eu pe el: nu știe nici latinește, nici franțuzește, nici italienește, și poți jură la judecătorie că eu am numai o brumă de englezească. El e o cadră de om subțire, dar vai! cine poate sta de vorbă cu o păpușă mută? Ce caraghios e îmbrăcat! Cred că și-a cumpărat spențerul în Italia, nădragii în Franța, pălăria în Germania și purtările pretutindeni.

NERISSA

Ce părere aveți de Lordul Scoțian, vecinul lui?

PORZIA

Că are mila aproapelui în el, deoarece a împrumutat o palmă dela englez și a jurat că are să i-o plătească când va fi în stare. Socot că francezul s'a făcut chezașul lui și a iscălit pentru încă una.

NERISSA

Cum vă place tânărul German, nepotul Ducelui Saxoniei?

PORZIA

Foarte urît dimineața când e treaz și mai urît după amiază când e beat. Când e mai bine, e ceva mai rău decât un bărbat și când e mai rău, e ceva mai rău decât o vită. Dacă s'ar întâmpla ce e mai rău, sper că voi găsi mijloc să mă scap de el.

NERISSA

Dacă ar vrea să aleagă și ar nimeri cutia cea mai bună, ați refuză să îndepliniți voința tatălui d-v. dacă ați refuză să-l primiți.

PORZIA

Deaceea, de teama a ce e mai rău, te rog să pui un pahar adânc cu vin de Rhin pe cutia falsă, căci de-ar fi dracul înăuntru și acea ispită afară, știu că o va alege pe aceea. Voiu face orice, Nerissa, ca să nu mă mărit cu un burete.

NERISSA

Nu vă fie frică, domnișoară, că veți lua pe vreunul din acești domni: ei mi-au făcut cunoscut hotărîrea lor, care este de a se întoarce acasă și a nu vă supăra cu prezența lor, dacă nu puteți fi câștigată în vreun alt chip decât în acel al cutiilor orânduite de tatăl d-v.

PORZIA

Dacă aș trăi până la vârsta Sybillei, voiu muri așa de curată ca Diana, dacă nu voi fi câștigată

în felul hotărît de tatăl meu. Mă bucur că această tagmă de pețitori e așa cuminte, căci nu e nici unul din ei a căruia lipsă n'o doresc, și rog pe Dumnezeu să le dăruiască călătorie bună.

NERISSA

Nu vă aduceți aminte, domnișoară, din vremea tatălui d-v., de un Venețian, un învățat și un cavaler, care a venit aici cu Marchizul de Montferrat?

PORZIA

Ba da, eră Bassanio, așa cred că-l chiamă.

NERISSA

Chiar așa, domnișoară. El, din toți bărbații pe cari i-au zărit până acum ochii mei neghiobi, eră cel care merită mai mult o soție frumoasă.

PORZIA

Il țiu minte bine și îl țiu minte ca vrednic de lauda ta.

(Intră un servitor)

Ce veste?

SERVITORUL

Cei patru străini vă caută, domnișoară, ca să-și ia rămas bun: și e o stafetă venită de la un al cincilea, Prințul Marocului, care aduce știrea că Prințul, stăpânul său, va sosi aici azinoapte.

PORZIA

Dacă aș putea da un bun sosit celui de al cincilea, cu o inimă așa de bucuroasă cum pot da un bun rămas celorlalți patru, aș fi veselă de sosirea lui.

De are firea unui sfânt și pielița unui drac,
l'aș luă mai degrabă ca duhovnic decât ca soț.
Haide, Nerissa, — băiete, mergi înainte. Pe când
închidem poarta unui pețitor, un altul bate la
ușă.

(*Ies*)

SCENA III

VENEȚIA. — O PIAȚĂ PUBLICĂ

SHYLOCH

Trei mii de galbeni — bine.

BASSANIO

Da, domnule, pe trei luni.

SHYLOCK

Pe trei luni — bine.

BASSANIO

Pentru cari, cum ți-am spus, Antonio va fi
chezaș.

SHYLOCK

Antonio va fi chezaș — bine.

BASSANIO

Poți să mă ajuți? Vrei să-mi faci binele ăsta?
Am să știu răspunsul d-tale?

SHYLOCK

Trei mii de galbeni pe trei luni, și Antonio
chezaș.

BASSANIO

Răspunsul d-tale la asta?

SHYLOCK

Antonio e bun.

BASSANIO

Auzit-ai cândva contrariul?

SHYLOCK

O, nu, nu, nu, nu! Zicând că e bun, am vrut să zic, mă înțelegeți, că e bun de plată. Totuș mijloacele lui sunt îndoelnice: are o corabie pe drum spre Tripoli, alta spre India. Aflu, afară de aceasta, pe Rialto, că are o a treia la Mexic, o a patra spre Anglia, și alte mărfuri răspândite prin străinătate. Dar corăbii sunt numai scânduri, marinari numai oameni. Sunt șobolani de uscat, și șobolani de apă, hoți de apă și hoți de uscat, adică pirați, și apoi mai e primejdia de ape, vânturi și stânci. Omul, cu toate astea, e bun. Trei mii de galbeni — cred că pot luà chezășia lui.

BASSANIO

Fii încredințat c'o poți.

SHYLOCK

Vreau să mă încredințez că pot, și ca să mă pot încredința, am să mă gândesc. Pot vorbi cu Antonio?

BASSANIO

Dacă poștești să prânzești cu noi.

SHYLOCK

Da, ca să miros porc, să mănânc din sălașul în care proorocul vostru, Nazareanul, a vrăjit pe dracu. Vreau să cumpăr cu voi, să vând cu voi, să vorbesc cu voi, să umblu cu voi, și așa mai

departe, dar nu vreau să mănânc cu voi. Ce-i nou pe Rialto? Cine vine aici?

(Intră ANTONIO)

BASSANIO

E Siniorul Antonio.

SHYLOCK (*aparte*)

Cum seamănă c'un vameș târîtor !
Eu îl urăsc fiindcă e creștin,
Dar mai mult că'n smerita-i neghiobie
Dă de pomană bani cu împrumut,
Și scade prețul camătei 'n Venetia.
Odată de l-oiu apucă la mână,
Mi-oiu îngurășă necazul vechiu ce-i-l port.
Urăște sfântul nostru neam; își râde,
Chiar unde se adună negustorii,
De mine, de-ale mele daraveri,
Și de cinstitul meu câștig, căruia
Ii zice camătă. Afurisită
Să-mi fie seminția dacă'l iert!

BASSANIO

Shylock, auzi?

SHYLOCK

Imi socotesc doar banii ce-i am gata,
Și, după cât îmi pot aduce-aminte,
Nu am la îndemână suma 'ntreagă
De trei mii galbeni. Dar ce face? Tubal,
Bogat evreu din seminția mea,
Mi-i va găsi. Dar stați! Pe câte luni
Ii cereți? (*lui ANTONIO*)

Sănătate, bun Sinior;
De dumneata ne fu chiar vorba-acum.

ANTONIO

Shylock, deși nu dau și nu iau cu'imprumut,
Nedând și neluând dobândă, totuș,
Spre-a ajuta pe-amicul în nevoie,
Calc obiceiul. — Știe el acuma
Cât ai vroi?

SHYLOCK

Da, da, trei mii de galbeni.

ANTONIO

Și pe trei luni.

SHYLOCK

Uitasem! Pe trei luni. Așa mi-ați spus;
Și chezășia voastră. Ia să văd. .
Dar ascultați, ați zis, îmi pare, că
Nu dați și nu luați cu împrumut
Cu vre-o dobândă.

ANTONIO

N'o obișnuesc.

SHYLOCK

Când Jacov pășteà oile lui Laban —
Acest Jacov erà, — fiindcă mă-sa
Cuminte în folosul lui lucrà,
Al treilea neam din sfântul nostru-Avram —
Da, da, a fost al treilea.

ANTONIO

Și ce-i cu el? luat-a el dobândă?

SHYLOCK

Nu, n'a luat dobândă, nu deadreptul

Dobândă, cum ați zice; dar vedeți
Cea-ce făcû Jacov. Când cu Laban
Se învoise ca toți mieii cei
Bălțați și cei seini, ai lui Jacov
Să-i fie drept simbrie, oile
Gonace, la sfârșitul toamnei spre
Berbeci s'au 'ntors, și treaba zămislirii
Urmându-se 'ntre-ăști prăsitori mițoși,
Istețul baciui coji niște nuiiele,
Și'n vremea când se săvârșia mârlirea,
Le puse 'n fața oilor în goană,
Cari, zămislind la vreme, au fătat
Tot mieii bălțați, pe seama lui Iacov.
Așa a câștigat folos și har:
Și-i har folosul dacă nu îl furi.

ANTONIO

Fu un noroc acesta pentru care
Jacov sluji; un lucru care nu
Eră 'n puterea lui să 'nfăptuiască,
Ci cârmuit de mâna cerului.
Aceasta-i scris spre-a aprobă dobânzi?
Argint și aur sunt berbeci și oi?

SHYLOCK

Nu știu, dar îi fac să prăsească tot
Așa de repede. Dar ascultați,
Sinior —

ANTONIO

Bassanio, bagă tu de seamă
Că diavolul poate cită Scriptura
Spre-al său folos. Un suflet rău chemând

O mărturie sfântă-i ca-un mișel
Cu un obraz râzând: un măr frumos
Cu miezul putred. Ce gingașă față
Fățarnicia are!

SHYLOCK

Trei mii galbeni,
I-o sumă bunicică. Pe trei luni
Din două-spre-zece. Apoi, să vedem,
Dobânda.

ANTONIO

Vrei să ne îndatorezi?

SHYLOCK

Sinior Antonio, de multe ori
Și-adesea pe Rialto m'ați mustrat,
Pentru dobânzile și banii mei.
O am răbdat cu'n strâns din umeri, căci
Răbdarea-i scrisa seminției noastre.
Păgân îmi ziceți, câine, hrăpitoare,
Și îmi scuipați caftanul evreesc,
Fiindcă folosesc ce e al meu.
Ei bine, acum se face că aveți
Nevoie de-ajutorul meu. — Eh, iată!
Și deci veniți la mine și îmi ziceți:
«Shylock, vrem bani»; mi-o ziceți voi
Ce balele mi le-ați golit pe barbă,
Și m'ați călcat cum de pe prag goniți
Pe câinele străin. Bani dar poftiți:
Ce să vă zic? N'aș trebui să zic:
«Un câine are bani? Se poate un

Dulău să dea trei mii de galbeni? Ori,
Să mă închin, și cu un glas de rob,
Cu slab răsuflet, ș'umilit șoptind,
Să zic aceasta:

«Cucoane, Miercurea trecută m'ați
Scuipat, cutare zi voi m'ați călcat,
O altă dată iarăș mi-ați zis câine,
Și pentru-aceste gingășii, vă voiu
Imprumutà atâția bani? . . .

ANTONIO

Și prea se poate să-ți zic iar așa,
Iar să te scuipe, să-ți dau iar cu piciorul.
De vrei să ne 'mprumuți aști bani, nu-i da
Ca la prieteni, (căci prietenia
Când a luat spor pentr-un sterp metal,
Dela prieteni?) — ci mai bine dă-i
Dușmanului tău, căci de nu plătește,
Tu vei putea cu un mai bun obraz
Să-i ceri globirea.

SHYLOCK

Vezi cum v'ați pornit!

Vroiam să fim prieteni, să câștig
Iubirea voastră, s'uit ocările
Cu care m'ați mânjit, să'ndestulez
Nevoile ce-aveți, și să nu iau
Nici o parà dobândă pentru bani;
Și nu mă-auziți. Eu vă propui un bine.

ANTONIO

Un bine, zău!

SHYLOCK

 Ăst bine voiu să-l fac.
Să mergem la notar, colea semnați-mi
Un simplu zapis, și, 'n hazlie glumă,
De nu îmi veți plăti 'n cutare zi
Și loc, cutare sumi sau sumă,
Cum zice zapisul, atunci amenda
Să fie hotărîită drept un funt
Din buna voastră carne, de tăiat
Din orice parte-a trupului îmi place.

ANTONIO

 Primesc, zău, voiu semnà așa sinet,
Și zice că-i mult bine în evreu.

BASSANIO

 Nu vei semnà ăst zapis pentru mine,
Mai bine eu rămâi 'n nevoia mea.

ANTONIO

 Să nu te temi. N'am să plătesc amenda.
In două luni, o lună înainte
De-acest soroc, aștept să mi se-ntoarcă
De două ori valoarea ăstui zapis.

SHYLOCK

 O, tată-Avrane, vezi creștinii ăștia,
A căror fire aspră îi învață
Să bănuiască gândul altora!
Vă rog să-mi spuneți asta: dacă el
Nu va plăti la termen, ce folos
Aș trage eu cerând globirea asta?
Un funt de carne de-om, luat din om,
Nu e așa de prețios nici spornic,

Cât carnea de-oi, de boi, sau capre. Zic:
Eu fac ăst bine, să-i câștig favoarea;
De vrea să-l ia, bun; dacă nu, adio,
Și pentru bunătatea mea, vă rog
Nu mă huliți.

ANTONIO

Da, Shylock, iscălesc.

SHYLOCK

Atunci plecați deadreptul la notar,
Spuneți-i tâlcul ăstui zapis vesel,
Iar eu mă duc să-mi fac un rost de bani,
Să-mi văd de casa ce-a rămas în grija
Nesigură-a unui băiat desmetic,
Și vin numaidecât la dumneavoastră.

ANTONIO

Grăbește-te dar, vrednice ovrei.

(Iese SHYLOCK)

Ovreiu-i bun; creștin el se va face.

BASSANIO

Cuvânt bun cu un gând viclean nu-mi place.

ANTONIO

Nu-i nici o teamă de vreun nenoroc:
Căci vasele-mi sosesc pân' la soroc.

(Ies)

A C T U L II

SCENA I

BELMONT. O CAMERĂ IN CASA PORZIEI

(Sunet de goarnă. Intră PRINTUL MAROCULUI și suită.
PORZIA, NERISSA și alții din suită)

MAROC

Nu mă urîți pentru culoarea feței,
Umbrosul strai al soarelui lucios
Căruia sunt vecin, crescut aproape.
Aduceți-mi pe omul cel mai falnic,
Născut la miază-noapte, unde focul
Lui Phoebus țurțurii abia topește,
Și pentru voi să ne tăiem în carne
Spre a dovedi al cui sânge'i mai roșu,
Al meu sau al-lui. Vă spui, o, domnișoară,
Ăst chip al meu a îngrozit viteji.
Vă jur, că cele mai frumoase fete
Din clima noastră l-au iubit și ele.
Nu mi-aș schimbà culoarea, fără numai
Spre a furà a voastră dragoste,
Duiosaa mea regină.

PORZIA

Cât privește
Alegerea, nu sunt mânată numai
De'ndemnul unor galeși ochi de fată.
Apoi și sorțile ursitei mele

Nu-mi lasă voia de-a alege însumi.
Dar dacă tatăl meu, cu-a sa voință
Nu m'ar fi îngrădit, silindu-mă
Să iau de soț pe cine mă câștigă
In felul cum v'am spus, atunci și voi,
Vestite Prinț, aveți aceleași sorti
De-izbândă, ca oricare dintre cei
Venți aci.

MAROC

Vă mulțumesc și de-asta.
Vă rog dar să mă duceți la cutii,
Să'ncerc norocul. Pe ăst iatagan
Ce a ucis pe Sophy ¹⁾ și p'un Prinț persan,
Ș'a biruit în trei răsboaie pe
Sultanul Suleiman, aș înfruntă
Priviri din ochii cei mai crunți, întrece
Cea mai 'ndrăzneță inimă din lume,
Smuci sugacii pui dela ursoaică,
Sfidă pe leu când urlă după pradă,
Spre a vă câștigă. — Vai! ce folos!
Când Hercule și Licas joacă'n zari
Spre-a ști cine-i mai tare, mâna cea
Mai slabă poate 'ntâmplător s'arunce
Și mai departe, ș'astfel pajul său
Îl bate pe Alcid, și astfel eu,
Mânat de oarba soartă, pot greși
Ce unul mai nevrednic nimereste,
Și-așa să mor de-alean.

1) Sophy, șah al Persiei.

PORZIA

Cercați norocul!

Și trebuie ca azi să mă alegeți,
Ori să jurați că de-ați alege rău
Nu veți vorbi iar cu vreo femeie
De măritiș. De-aceea chibzuiți!

MAROC

Nu, duceți-mă ca să 'mi aflu soarta.

PORZIA

Intâiu la Templu mergem. După masă
Veți încercă norocul.

MAROC

Voiu ieși

Cel mai cu har sau urgisit de-acî.

SCENA II

VENEȚIA. O STRADĂ

(Intră LANCELOT)

LANCELOT

Negreșit, cugetul mă lasă să fug dela ovreiu
ăsta, stăpânul meu. Demonul e la cotul meu
și mă ispitește, zicându-mi: «Gobbo, Lancelot
Gobbo, bune Lancelot» ori: «Bune Gobbo» ori:
«Bune Lancelot Gobbo», ia-o la picior, fă-ți vânt
și șterge-o». Cugetul îmi zice: «Nu, bagă de
seamă, cinstite Lancelot, bagă de seamă, cin-
stite Gobbo» sau, cum zisei mai sus, «cinstite
Lancelot Gobbo, nu fugi, nu-ți lua tălpășița».
Dar demonul ăla tare voinicos îmi spune să-mi

fac catrafusele: «Zbughea» îmi zice demonul, «hait'» zice demonul, «pentru Dumnezeu ia-ți inima în dinți» zice demonul «și fugi». Ei bine, cugetul meu atârnat de ceafa inimii mele, îmi zice foarte cuminte: «Cinstite prietine Lancelot, fiindcă ești fiul unui om cinstit» sau mai bine fiul unei femei cinstite, pentrucă, la dreptul vorbind, tatăl meu cam miroase a pârlit, aveà un fel de iz. Ei bine, cugetul îmi zice: «Lancelot, nu mișcă». «Mișcă» zice demonul. «Nu mișcă» zice cugetul. «Cugetule», zic eu, «mă sfătuești bine». «Demone», zic eu, «mă sfătuești bine». Dacă ascult cugetul ar trebui să rămân la ovreiu, stăpânul meu, care, Doamne iartă-mă, e un fel de diavol; și dacă fug dela ovreiu, aș ascultă pe Demonul care, să-mi fie cu iertare, e diavolul însuș. Negreșit, ovreiu e chiar dracu împelițat, și pe cugetul meu, cugetul meu e un fel de cuget îndârjit, că vrea să mă sfătuiască să stau la ovreiu. Demonul îmi dă un sfat mai prietenesc: fug, demone! Călcăele mele stau la porunca ta. O șterg.

(*Intră BĂTRÂNUL GOBBO cu un coș*)

GOBBO

Coconașule, rogu-te, pe unde-i drumul la jupânul ovreiu?

LANCELOT (*aparte*).

O, cerule, tatăl meu legiuit, care fiind mai mult decât orbeș, orb de tot, nu mă recunoaște. Am să încerc să-l zăpăcesc.

GOBBO

Coconașule, mă rog, care-i drumul la jupânul ovreiu?

LANCELOT

Ia-o pe mâna dreaptă la colțul următor, dar, la colțul cel mai următor din toate, pe mâna stângă, înțelegi? La colțul cel mai următor nu o ia pe nici o mână, ci hât drept la casa ovreiuului.

GOBBO

Sfinte Dumnezeu, o să fie drum greu de nimerit. Poți să-mi spui dacă un anume Lancelot care stă la el, mai stă la el ori nu?

LANCELOT

Vorbești de coconașul Lancelot? (*aparte*). Păzează acù! Acù îi dau drumul. — (*tare*) Vorbești de coconașul Lancelot?

GOBBO

Nu coconaș, domnule, ci băiatul unui om sărac; tatăl său, măcar că o spun eu, e un om cinstit, sărac lipit, dar, slavă Domnului, sănătos.

LANCELOT

Bine, las' să fie tat'său ce o vrea, noi vorbim de coconașul Lancelot.

GOBBO

Sluga domniei-voastre, și Lancelot, domnule.

LANCELOT

Dar mă rog, ergo, moșule, ergo, te rog foarte, vorbești de tânărul coconaș Lancelot?

GOBBO

De Lancelot, cu voia d-voastră, domnule.

LANCELOT

Ergo, coconașul Lancelot. Nu vorbi de coconașul Lancelot, tată, pentrucă tânărul boier (după ursitele și destinurile și asemeni vorbe ciudate, și după cele trei Surate și alte asemeni ramuri ale științei), a murit deabinele, ori, cum s'ar zice pe șleau, s'a dus în cer.

GOBBO

Ferească Dumnezeu! Băiatul a fost bățul bătrâneților mele, singura mea propteă.

LANCELOT

Semăn eu cu un ciomag, sau cu un stâlp de gard, un băț sau o propteă? Mă recunoști, tată?

GOBBO

Vai, nu te cunosc, coconașule, dar te rog, spune-mi, băiatul meu, Dumnezeu să-i odihnească sufletul, e viu sau mort?

LANCELOT

Nu mă cunoști, tată?

GOBBO

Vai, domnule, sunt orb de tot, nu te cunosc.

LANCELOT

E drept că chiar de ai aveà ochi, s'ar putea să nu mă cunoști; înțelept tată e ăl care își cunoaște copilul lui. Ei bine, moșule, vreau să-ți dau știri despre fiul tău. Dă-mi binecuvântarea ta. Adevărul trebuie să iasă la lumină. Un omor nu poate rămâneà ascuns multă

vreme; fiul unui om o poate, dar la urma urmei adevărul se va da pe față.

GOBBO

Te rog, domnule, scoală, știi bine că nu ești băiatul meu Lancelot.

LANCELOT

Mă rog să nu mai facem glume, ci dă-mi binecuvântarea ta; eu sunt Lancelot, băiatul tău care a fost, fiul tău care este, copilul tău care va fi.

GOBBO

Nu-mi vine să cred că ești fiul meu.

LANCELOT

Nu știu ce să cred despre asta: dar sunt Lancelot, sluga ovreiului, și sunt sigur că Marghioala, nevasta ta, e muma mea.

GOBBO

Numele ei e Marghioala, ce-i drept: și fac jurământ că dacă ești Lancelot, ești chiar carnea și sângele meu. Dumnezeule a-tot-slăvite! Ce barbă ai căpătat! Ai mai mult păr pe bărbie decât are calul meu rotaș Dobbin pe coadă.

LANCELOT

Atunci, pe-semne, coada lui Dobbin crește d'andaratele: știi bine că aveà mai mult păr pe coadă decât am eu pe obraz, când l'am văzut la urmă.

GOBBO

Doamne, că schimbat ești! Cum te împaci

cu stăpănu tău? I-am adus un plocon. Cum vă împăcați acum?

LANCELOT

Bine, bine, dar, despre partea mea, fiindcă mi-am pus în gând să fug, nu voi sta până am alergat o bucată de drum. Stăpănul meu e un ovreiu adevărat: lui să-i dai un plocon? Ba, să-i dai un ștreang: am flămâzlit în slujba lui. Poți să-mi numeri fiecare deget ce-l am în coastele mele. Tată, sunt vesel că ai venit: să-mi dai ploconul unui Domn Bassanio, care dă minunate livrele noi: dacă nu intru în slujba lui, fug cât are Dumnezeu pământ. Ce rar noroc! Iată că vine chiar el: pe el, tată! Căci să fiu ovreiu dacă mai slujesc pe ovreiuul ăsta.

(Intră BASSANIO cu LEONARDO și alți servitori).

BASSANIO

Poți să faci așa, dar să se dea zor să fie gata cina cel mai târziu la cinci. Vezi să se predeă scrisorile astea, pune să se facă livrele și poștește pe Graziano să vie îndată acasă la mine.

(Un servitor iese)

LANCELOT

Pe el, tată!

GOBBO

Dumnezeu să binecuvinteze pe Signoria voastră.

BASSANIO

Foarte mulțumim. Vrei ceva dela mine?

GOBBO

Iată pe fiul meu, domnule, un băiat sărac —

LANCELOT

Nu un băiat sărac, dom'le, ci sluga ovreiului bogat, are ar dori, cum va *specifică* tată-meu —

GOBBO

Are, dom'le, o mare *infecție*, cum s'ar zice, ca să slujească.

LANCELOT

Adevărul e, dom'le, fără multă vorbă, că slujesc la ovreiu, și aş dori cum va *specifică* tată-meu —

GOBBO

Stăpânu-său și el, să avem iertăciune, se împac ca pisici și câini —

LANCELOT

Ca să fim scurți, adevărul adevărat e că ovreiu, nedreptățindu-mă, îmi pricinuește, precum tată-meu, care nădăjduesc că e un om bătrân, vă va *frustifică* —

GOBBO

Am aici o mâncare de porumbei ce aş vrea s'o hărăzesc domniilor-voastre, și cererea mea este —

LANCELOT

Foarte scurt, cererea este *inpertinentă* la mine — cum domniile-voastre veți afla dela acest cinstit bătrân, și, măcar că o spun eu, deși om bătrân, dar sărac bătrân, tată-meu —

BASSANIO

Unul să vorbească pentru amândoi. Ce ai vrea?

LANCELOT

Să vă slujesc, dom'le.

GOBBO

Asta-i tocmai *defectul* lucrului, dom'le.

BASSANIO

Eu te știu bine. Ai căpătat ce ceri.

Stăpân'tău, Shylock, azi vorbi cu mine,

Și te-a înaintat, de e înaintare

Să lași pe un ovreiu bogat, ca să

Te bagi la un stăpân sărac ca mine.

LANCELOT

Zicătoarea veche este foarte bine împărțită între stăpănu-meu Shylock și dumneavoastră, dom'le: Dumneavoastră aveți harul lui Dumnezeu, dom'le, și e destul ¹⁾).

BASSANIO

Ei, bine ai zis — Mergi, tată, cu băiatu.

Ia-ți ziua bună dela vechiul tău

Stăpân, și'ntreabă-apoi de casa mea.

(*Servitorului*) Și dați-i o livrea mai dichisită,

Decât a celorlalți; purtați de grijă.

LANCELOT

Tată, haidem. Nu pot căpăta o slujbă, nu!, n'am nici o limbă la cap. Bine. (*Se uită în palmă*). Are cineva în Italia o palmă mai frumoasă, de jurat pe Biblie? O să am noroc bun. Ia vezi aici: iaca aici o simplă dungă a vieții! Și aici o brumă de neveste. Vai, cincisprezece neveste, nu e nimica! Unsprezece văduve și nouă fete,

1) Proverb englez: harul lui Dumnezeu face mai mult decât bogăția.

asta e pentru un singur bărbat — numai cât îi trebuie pentru traiu. Apoi, să scapi de trei ori de înec și să fii în primejdie de moarte pe colțul unui așternut, asta va să zică să scapi ieftin! Vino tată, o să-mi iau ziua bună dela ovreiu cât ai clipi cu ochii.

(Ies *LANCELOT* și *BĂTRÂNUL GOBBO*)

BASSANIO

Rog, bune Leonardo, după ce
Vei cumpără și așeză acestea,
Intoarce-te degrabă, căci diseară
Eu ospătez pe cunoscuții mei
Cei mai stimați. Grăbește dar și pleacă.

LEONARDO

Voiu face totul ce-mi va sta'n puțință.

(*Intră GRAZIANO*)

GRAZIANO

Unde e stăpân'tău?

LEONARDO

Iată-l, umblă-acolo.

(*Iese*)

GRAZIANO

Sinior Bassanio!

BASSANIO

Graziano!

GRAZIANO

Am să te rog ceva.

BASSANIO

Ai și căpătat-o.

GRAZIANO

Să nu mă refuzi: trebuie să merg cu tine la Belmont.

BASSANIO

Ei, dacă trebuie! Dar ia ascultă:
Prea iute ești, brusc, și semeț la vorbă,
Sunt daruri cari îți șade bine, și
In ochi c'ai noștri nu se par greșeli,
Dar unde nu te știe, ele par
Prea slobode. Te rog dă-ți osteneala
Să potolești cu stropi de modestie
Sburdalnica ta fire, ca nu prin
Purtarea ta zănatică să fiu
Rău înțeles acolo unde merg,
Și să-mi pierd rostul tot.

GRAZIANO

Auzi, Bassanio.

De n'am să fiu cuviincios eu, să
Vorbesc smerit, să'njur mai rar, să port
Ceaslov în pungă și-aer pocăit,
Ba, dacă eu la rugăciunea mesei
N'oiu pune strașină la ochi așa
Cu pălăria, și oftă și zice: Amin,
Și ține tot dichisul cuviinței
Ca unul învățat să-și ia o mutră
De sfânt spre a plăcea bunicei sale,
Să nu te mai încrezi nici când în mine.

BASSANIO

De! Vom vedea dar cum te vei purta.

GRAZIANO

Dar seara asta nu se socotește;
Să nu mă judeci după ce fac astăzi.

BASSANIO

Nu, nu, ar fi păcat. Rog mai degrabă
Să pui azi haina cea mai veselă.
Acum, rămas bun, am puțină treabă.

GRAZIANO

Și eu merg la Lorenzo și ceilalți.
Dar vom veni la tine pe la cină.

(*Ies*)

SCENA III

O CAMERĂ ÎN CASELE LUI SHYLOCK

(*Intră JESSICA și LANCELOT*)

JESSICA

Imi pare rău că lași pe tată-meu.
Mi-e casa-un iad, și tu, un drac sglobiu,
Ii mai luai din plictiseala ei.
Adio: na, un galben pentru tine.
Și, vei vedeà la cină pe Lorenzo,
Un oaspete la noul tău stăpân,
Dă-i ăst răvaș, dar fă-o pe ascuns.
Rămas bun dar, căci n'ași voi ca tata
Să vază că vorbesc cu tine.

LANCELOT

Adio, lacrimi îmi taie glasul. Prea frumoasă
păgână, prea dulce ovreică! Dacă vreun creștin

nu se face hoțoman ca să te capete, mă înșeală totul. Dar adio! Picăturile astea neghioabe îmi cam moaie curagiul meu bărbătesc: adio.

JESSICA

Rămâi cu bine, dragă Lancelot, (*LANCELOT iese*)
Vai! ce urît păcat că mi-e rușine,
De-a fi copilul tatălui meu! Dar
Deși-i sunt fiică după sânge, nu
O sunt și după firea lui. Lorenzo,
De-ți ții cuvântul, lupta voiu curmă:
Voiu fi creștină și soția ța.

(*Iese*)

SCENA IV

O STRADĂ

(*Intră GRAZIANO, LORENZO, SALARINO și SOLANIO*)

LORENZO

Da, ne vom furișă în timpul cinei,
Ne-om travesti la mine-acasă și
Ne vom întoarce după-un ceas cu toții.

GRAZIANO

Nu am făcut destulă pregătire.

SALARINO

Nu ne-am gândit nici la purtători de facile.

SOLANIO

De nu e rânduit cum se cuvine,
Mai bine-i, după mine, s'o lăsăm.

LORENZO

Sunt patru numai: mai sunt două ceasuri,
De pus la cale tot.

(*Intră LANCELOT cu o scrisoare*)

Ce-i, Lancelot?

LANCELOT

Poftiți de deschideți asta și veți afla.

LORENZO

Știu scrisul: zău, e o frumoasă mână;
Mai albă chiar decât hârtia este
Frumoasa mână care-a scris pe ea.

GRAZIANO

Pe-semne vești de dragoste.

LANCELOT

Dați-mi voie, dom'le.

LORENZO

Incotro te duci?

LANCELOT

Păi, dom'le, să poftesc pe fostul meu stăpân,
ovreiul, la cină deseară, la noul meu stăpân,
creștinul.

LORENZO

Stai, ține asta, spune Jessicei,
Că n'am s'o las; în taină spune-i-o.

(*Iese LANCELOT*)

Să mergem, domnilor. Nu vă gătiți.
Voi pentru mascarada de-astă seară?
Mi-am îngrijit un purtător de faclă.

SALARINO

Ei, bine zici, mă duc să-mi văd de asta.

SOLANIO

Și eu asemenea.

LORENZO

Ne vei 'ntâlni

Acasă la Graziano peste-un ceas.

SALARINO

E nemerit așa.

(Ies SALARINO și SOLANIO)

GRAZIANO

N'a fost scrisoarea dela Jessica?

LORENZO

Să-ți spui dar totul. Ea mi-a arătat
Cum să o iau din casa părintească,
Ce bani și giuvaeruri a luat,
Și ce veștmânt de paj și-a pregătit.
De vine-ovreiul, tatăl ei, în cer,
Va fi 'n hatârul mândrei sale fiice,
Și niciodată nu va îndrăzni,
Năpasta să i se pună ei în cale
Decât doar sub cuvântul că-i lăstar
Dintr'un nelegiuit ovreiu. — Să mergem.
Pe drum citește asta. — Jessica
Frumoasă va purtă făclia mea.

(Ies)

SCENA V

(Intră SYHLOCK și LANCELOT)

SHYLOCK

Ei, ai să vezi, și ochii tăi vor fi

Judecători, ce deosebire-i între
 Bătrânul Shylock și Bassanio.
 He, Jessica! — Nu ai să mai infulici
 Cum o făceai la mine — Jessica! —
 Să dormi, să sforăi, să rupi haine numai.
 He, Jessica, n'auzi?

LANCELOT

He, Jessica!

SHYLOCK

De ce strigi? Nu ți-am poruncit să strigi!

LANCELOT

Apoi îmi spuneai mereu că nu pot face nimic
 fără poruncă!

(*Intră JESSICA*)

JESSICA

Mă chemi? Ce e dorința ta?

SHYLOCK

Eu sunt poftit la cină, Jessica.
 Na cheile. Dar de ce merg? Nu sunt
 Poftit din dragoste. Ei lingușesc.
 Dar merg din ură, să mănânc pe seama
 Creștinului risipitor. — Tu vezi
 De casă, Jessico. — Mă duc cu silă.
 Se-urzește ceva rău 'mpotriva mea,
 Căci am visat de saci de bani azinoapte.

LANCELOT

Vă rog foarte, domnule, să mergeți; tânărul meu
 stăpân vă așteaptă la petrecanie ¹⁾.

1) Joc de cuvinte: petrecere-petrecanie.

SHYLOCK

Și eu la a lui.

LANCELOT

Fiindcă s'au vorbit — nu voiu spune că o să vedeți măști. Dar dacă o să le vedeți, apoi nu d'asurda m'am pomenit că îmi curge sânge din nas în luna Paștelor trecute la 6 dimineața, care în anul acela a căzut în Miercurea Păresimilor acū patru ani, după prânz.

SHYLOCK

Cum? Vor fi măști? Ascultă, Jessica,
Incuie ușile, și când auzi toba
Sau piuitul surlilor sucite,
Nu te urcă tu la ferestre, nici
Nu scoate capu'n stradă să privești
Creștini smintiți cu fețele boite;
Ci-astupă ale caselor urechi —
Ferestre, vroiu să zic — și nu lăsa
Ca vuietul păpușeriei proaste
Să intre 'n locuința mea cinstită.
Jur pe toiagul lui Jacov: n'am poftă
Ca să mânânc deseară la străini.
Dar merg. Tu du-te înainte, mă,
Și zi că vin.

LANCELOT

Plec înainte, domnule. Domnișoară, uitați-vă
prin fereastră, cu toate astea:

«Va trece un creștin p'aci
Demn de-ochii-unei ovreici va fi».

(Iese)

SHYLOCK

Ce-a zis ăst sec din al Agarei neam?

JESSICA

Mi-a zis: «Adio, doamnă», alt nimica.

SHYLOCK

Ăst caraghios e bun, dar un mâncău,

Incet ca melcul; doarme ziua

Ca mîța cea sălbatecă, și trântori

N'au stup la mine. Deaceea îi

Dau drumul și-i dau drumul la acela

Pe care aș vroi ca să-l ajute

Să-și risipească punga'mprumutată.

Acuma intră, Jessica, și poate

Mă'ntorc numaidecât. Și, cum ți-am zis:

Incuie ușile în urma ta.

Prin pază bună treci primejdia rea.

Proverb bun pentru-o minte econoamă. *(Iese)*

JESSICA

Adio, dacă planu'mi nu se strică,

Eu am pierdut un tată, tu o fiică. *(Iese)*

SCENA VI

ACELAȘ LOC

(Intră GRAZIANO și SALARINO, mascați)

GRAZIANO

Aici e strașina sub care-a zis

Să-l așteptăm, Lorenzo.

SALARINO

E târziu.

GRAZIANO

Și-i de mirare că întârzie ceasul,
Căci cei îndrăgostiți aleargă pururi
'Naintea ceasului.

SALARINO

De zece ori
Mai iute sbor porumbii Venerei
Spre-a înodă noi legături de dor,
Decât obișnuesc a nu călca
Credința zălogită!

GRAZIANO

Așa e pururi: Cine dela masă
Se scoală cu aceeaș poftă vie,
Cu care se așează? Unde-i calul
Care reface drumul trudnic cu
Acelaș foc nepotolit cu care
El a umblat întâiu? Tot lucru'n lume
E urmărit cu un mai mare jind
Decât e folosit. Cum, ca și-un fante
Sau ca-un risipitor, din portul țării
Pornește-un vas, cu steaguri, alintat
Și'mbrățișat de târfa vânt! Și cum,
Ca și un risipitor se'ntoarce iar
Cu coastele bătute de furtuni
Și pânze sdrențuite, vlăguit,
Rupt, prăpădit de târfa vânt!

SALARINO

Ah! vine
Lorenzo, Mai vorbim de asta'n urmă,

(Intră LORENZO)

LORENZO

Prieteni dragi, iertați zăbava lungă.
Nu eu ci-afacerile mele v'au
Făcut să așteptați. Când veți dori
Să fiți hoți de neveste, voiu pândi
Atât ca voi. Să ne apropiem.
Aici stă tatăl ei, ovreiu! Ho!
E cineva înăuntru?

(JESSICA pe balcon în haine băiețești)

JESSICA

Cine sunteți?

Rog spune-o spre mai bună siguranță.
Deși-aș jură că glasul ți-l cunosc.

LORENZO

Lorenzo, și iubitul tău.

JESSICA

Lorenzo, sigur, și iubit-mi, da.
Căci cine mi-e mai drag? Și cine altul
Mă știe-acum că sunt a ta, Lorenzo?

LORENZO

Și cerul și-al tău cuget știu că-o ești.

JESSICA

Ia. prinde-ăst sipet; face osteneala.
Mă bucur că e noapte și că nu
Mă vezi, căci mi-e rușine de-aste haine.
Dar doru'i orb și'ndrăgostiții nu
Văd nebuniile gingașe ce
Le fac ei înși-le, căci de ar putea-o,
Chiar Cupidon s'ar înroși văzând
Cum sunt așa schimbată în băiat.

LORENZO

Hai jos, căci ai să-mi porți făclia.

JESSICA

Cum?

Să ții lumina la rușinea mea?
Ea'i, prea, prea luminată 'n sine!
Și asta, dragă, 'i slujbă de iscoadă,
Și eu ar trebui să stau ascunsă.

LORENZO

Ș'o ești chiar, dragă, 'n haine de băiat.
Dar vino jos degrabă;
Căci taina nopții prinde a fugi,
Și ne așteaptă la ospăț Bassanio.

JESSICA

Voiu încuiă dar ușile și mă
Voiu polei cu încă ceva galbeni,
Și viu numaidecât. (*Iese sus*).

GRAZIANO

Pre legea mea,

Ea este o zeiță, nu ovreică.

LORENZO

Să mă blestemi de n'o iubesc din suflet!
Căci e cuminte, dacă judec drept,
Și e frumoasă, de'mi văd ochii bine,
Și'i credincioasă, cum s'a dovedit.
Și deaceea, precum e cuminte
Frumoasă, credincioasă, ea va fi
Stăpâna sufletului meu statornic.

(*Intră JESSICA*)

Ai și venit?— Să mergem dar îndată,
Tovărășii ne-așteaptă la serată.

(*Intră ANTONIO*)

ANTONIO

Cine-i acolo?

GRAZIANO

Sinior Antonio.

ANTONIO

Rușine! Unde's toți ceilalți, Graziano?

Sunt nouă: toți prietenii v'așteaptă.

Nu's măști deseară: vântul s'a trezit.

Bassanio vrea numaidecât să plece;

Trimis'am douăzeci d'inși după voi.

GRAZIANO

Bun bucuros sunt: alta nu doresc

Decât ca încă azi noapte să pornesc.

(*Ies*)

SCENA VII

BELMONT. O ODAIE IN CASELE PORZIEI

(*Trâmbițe. Intră PORZIA cu PRINȚUL MAROCULUI
și suita*)

PORZIA

Trăgeți perdelele și arătați

Cutiile acestui nobil prinț.

Acum alegeți.

MAROC

Cea dintâi 'i de aur,

Purtând pe ea inscripția aceasta:

«Cei cari m'aleg vor câștiga ce mulți doresc»

A doua, de argint, promite asta:

«Cei cari m'aleg vor dobândi ce merită»

A treia, de prost plumb, ritos grăește:

«Cei cari m'aleg dau tot și riscă tot ce au»

Cum dar să știu eu dacă bine-aleg?

PORZIA

Intr'una, Prințe, e portretul meu,

De-alegeți aia, sunt a d-voastră.

MAROC

Un zeu ajute-mă! Ia să vedem!

Citesc iar, începând cu cea din urmă:

Ce zice dar cutia cea de plumb?

«Cei cari m'aleg dau tot și riscă tot ce au»

Pe plumb? Ce? Riscă tot pe plumb?

Cutia - amenință. Câți riscă totul,

O fac nădăjduind un bun folos;

Un falnic duh nu se închină la

Luciri de zgură: deci eu nu voi da

Și nici nu voi riscă ceva pe plumb.

Ce zice-argintu'n chipu'i feciorelnic?

«Cei cari m'aleg vor dobândi ce merită».

Ce merită? Oprește-aci Maroc,

Și cântărește-te cu drept cântar.

Taxat doar după prețuirea ta,

Tu meriți îndestul, dar «îndestul»

Nu se întinde poate pân' la Porzia;

A mă'ndoi de meritul meu însă

Ar fi a mă scădeà pe mine însumi.

Cât merit? — Apoi chiar pe domnișoara!

O merit și prin naștere, prin stare,

Prin darul firii și al creșterii.
Mai mult. — O merit prin iubirea mea.
Cum, dacă m'aș oprî ș'alege-aici?
Să mai vedem ce zice vorba d'aur:
«Cei cari m'aleg vor câștigă ce mulți doresc»
E domnișoara chiar. — Toți o doresc.
Din patru colțuri ale lumii vin
Spre-a sărută această lacră sfântă
Cu muritor resuflet. Șesurile
Hircaniei, ale Arabiei mari
Pustii sălbatice sunt căi bătute
Pe cari vin Prinți să vază mândra Porzia.
Impărăția apei-al cărei cap semet
Improșcă fața cerului, nu este
Zăgaz ca să oprească pe-ăști străini;
Nu, ei toți vin, ca peste un pârâu,
Ca pe frumoasa Porzia să o vază,
Și una din aceste trei cuprinde
Portretul ei ceresc. E cu putință
Ca plumbul s'o cuprinză? Ar fi hulă
De a gândi atare josnic gând;
Ar fi prea prost chiar să-i închiză giulgiul
In bezna groapei. — Ori să mă gândesc
Că-i prinsă în argint, de zece ori
Mai mică în valoare decât aur?
Gând păcătos! Atare nestemată
In aur numai poate fi legată.
In Anglia se află o monetă
Intipărită cu un chip de înger,
In aur; însă'i doar săpat deasupra,

Dar aici zace-un înger înăuntru,
In pat de aur. Dați-mi cheia dar:
Aici aleg eu, fie orice-o fi.

PORZIA

Luăți-o, Prințe, dacă-icoana mea
Se află-acolo, sunt a d-voastră.

MAROC (*Descuie cutia de aur*)

O iad! Ce văd aici? Un cap de mort,
Și'n ochiul gol un sul. Ia să-l citesc:
(*Citește*)

«Nu-i aur tot ce-i strălucit;
Adesea vei fi auzit
Că mulți vieța și-au jertfit,
Cari numai fața mi-au zărit.
Viermi sunt și în mormânt aurit;
De-ai fi 'nțelept cum ești pripit,
Cu tânăr trup și duh rodit,
Răspunsul tău n'ar fi greșit.
Adio! Rece-i al tău peșit».

Da rece, zău, și totul s'a sfârșit.
Adio, soare! Geruri, bun venit!
Rămas bun, Porzia. Am în suflet foc.
Plec mut, ca cei cari au pierdut la joc.

(*Iese cu suita*)

PORZIA

Bine-am scăpat! Perdeaua să se tragă!
Toți de coloarea lui așa s'aleagă!

(*Iese*)

SCENA VIII

VENEȚIA, O STRADĂ

(Intră SALARINO și SOLANIO)

SALARINO

Eu pe Bassanio l'am văzut pornind,
Și Graziano a plecat cu dânsul.
Lorenzo nu erà pe bord, sunt sigur.

SOLANIO

Mișelul de ovreiu țipând trezi
Pe Doge, care-a și plecat cu el
Spre-a cercetă corabia lui Bassanio.

SALARINO

Veni târziu! Corabia pornise.
Însă s'a spus acolo Dogelui
Că 'ntr'o gondolă s'a văzut Lorenzo
Cu-a sa iubită Jessica-împreună.
Apoi Antonio 'ncredință pe Doge
Că ei nu sunt pe vasul lui Bassanio.

SOLANIO

N'am pomenit mânie mai turbată,
Mai stranie și smintită ca aceea
A ăstui câine de ovreiu pe stradă:
«O, fiica mea! O, galbenii mei! O,
«Copila mea fugită c'un creștin!
«O, galbenii creștini! O, judecată!
«Dreptate! Galbenii mei, fiica mea!
«Un sac, doi saci pecetluiți, cu galbeni,
«Cu dublii galbeni și furați de fiica!
«Și scule, două pietre, două pietre

«Bogate, nestemate și furate
«De fiă-mea! Dreptate! Căutați-o.
«Ea are pietrele și galbenii».

SALARINO

Băieții din Veneția îl urmează
Strigând toți: «pietre! fiica! galbeni!»

SOLANIO

Antonio aibă grijă de scadență,
Altminteri va plăti el pentru asta.

SALARINO

Ei, bine zici! Vorbii ieri c'un francez,
Și-mi spuse că 'n strâmtoarea dintre Franța
Și Anglia s'a înecat un vas
Din țara noastră, cu povară scumpă,
Și m'am gândit atuncia la Antonio,
Dorind din suflet să nu fie-a lui.

SOLANIO

Mai nimerit ar fi să-i dai de știre,
Dar cu fereală, să nu-l necăjească.

SALARINO

Un om mai bun nu a călcat pământul.
Văzut-am despărțindu-se Bassanio
Ș'Antonio; când Bassanio'i spuse că
Iși va grăbi întoarcerea, răspunse:
«N'o fă, să nu-ți strici rostul pentru mine,
«Ci-așteaptă vremea ca să-l dea în rod.
«Cât despre zăpisiul ce-l are-ovreiul,
«Să nu îți intre 'n mintea 'ndrăgostită.
«Fii vesel, și tot gândul folosește
«A face curte și dà mărturii

«De dragoste, cum ți-or prii mai bine».
 Ș'aicea el cu ochii plini de lacrimi
 Se 'ntoarse dându-i mâna pe la spate,
 Și cu o dragoste înduioșată
 Ii strânse mâna lui Bassanio. Astfel
 S'au despărțit.

SOLANIO

Cred că doar pentru-acela
 Iubește lumea el. Mă rog, să mergem
 Ca să-l găsim și s'alinăm mâhnirea
 Ce l-a cuprins, cu vre-o petrecere.

SALARINO

Prea bine, haidem.

(Ies)

SCENA IX

BELMONT. O CAMERĂ IN CASA PORZIEI

(Intră NERISSA cu un servitor)

NERISSA

Hai, iute, iute, trage, rog, perdeaua,
 Căci Prințul Aragoniei-a jurat,
 Și va sosi îndată ca s'aleagă.

(Sunet de corn, intră PRINȚUL ARAGONIEI, PORZIA
 și suita)

PORZIA

Priviți cutiile acolo, Prințe,
 De veți alege pe aceea 'n care
 Sunt eu cuprinsă, se va face 'ndată
 Căsătoria noastră. Dacă însă

Dați greș, va trebui, făr' altă vorbă,
Ca să plecați îndată de aici.

ARAGON

Eu am jurat ca să urmez trei lucruri:
Întâiu: să nu spun nimănuia care
Cutie am ales; apoi, al doilea, dacă
N'oiu nimeri cutia, niciodată
Să nu mai cer o fată 'n cununie.
Și în sfârșit,
De nu voi izbuti 'n alegere,
Eu să vă las îndată și să plec.

PORZIA

La asta toți prin jurământ se leagă
Cari vin norocul să-și încerce pentru
Persoana mea nevrednică.

ARAGON

Sunt gata
La toate astea. Fie să 'mplinească
Ursita dorul sufletului meu!
Văd aur și argint și plumbul prost. —
«Cei cari m'aleg dau tot și riscă tot ce au»,
Nu iești destul frumos ca să o risc.
Ce zice cea d'argint? Ia, să vedem:
«Cei cari m'aleg câștigă ceea ce mulți doresc».
Ce mulți doresc! Acest «mulți» însemnează
Mulțimea proastă care-alege după
Ce pare, ne'nvățând decât ce'nvață
Neghiobii ochi, cari înlăuntru
Nu pot răsbi, ci ca lăstuni clădesc
Pe zidul de afară, 'n aer liber,

In toiul și'n cărarea întâmplării.
Nu voiu s'aleg ce oameni mulți dolesc,
Căci nu voiu să mă bat cu minți de rând
Și să mă potrivesc cu gloata proastă.
La tine dar, comoară de argint!
Zi înc'o dată ce pizanie porți:
«Cei cari m'aleg vor căpătă ce merită»
Și bine zis, — căci cine poate-umblă
Să păcălească soarta, dobândind
Onoruri făr' tiparul meritului?
Să nu 'ndrăznească nimeni a purtă
Nemeritată demnitate. — O!
De nu s'ar dobândi prin mită slujbe,
Averi și ranguri, și curata cinste
S'ar cumpără prin meritele muncei!
Câți s'ar acoperi cari azi sunt goi!
Câtor s'ar porunci cari poruncesc!
Cât prost norod atunci s'ar despărți
Din rodnică semânță a onoarei,
Și câtă-onoare spicui din pleavă
Și bracul vremii spre-a lucră din nou?
Ei bine, acum să fac alegerea:
«Cei cari m'aleg vor căpătă ce merită».
Eu țiu la merit. Dați-mi cheia asta
Și-aici deschideți-mi norocul meu.

(El deschide cutia de argint)

Ce văd! Portretu-unui lalău clipind!
Și-mi dă-un răvaș? Ei bine, să-l citim:
Cât de puțin, vai, semeni tu cu Porzia,
Cu meritele și speranța mea!

«Cei cari m'aleg vor căpătà ce merită».
Și merit numai un cap de tembel?
Aceasta-i prețul meu? N'am drept mai mare?

PORZIA

A judecà și a greși sunt slujbe
Deosebite și de firi contrarii.

ARAGON

Ce e aici? (*Citește*)

«In foc de șapte-ori sunt cercat;
E cap de șapte-ori încercat
Cel ce-alegând nu s'a 'nșelat.
Acei cari umbre-au sărutat,
De umbre doar s'au înfruptat.
Trăesc lalăi cari, am aflat,
Ca ăsta-au capul argintat.
Orice soție duci în pat,
Eu capu-ți voi fi ne'ncetat.
Deci pleacă: capul ți-ai mâncat».

Și mai lalău eu voiu păreà
Cu cât aici mai mult voiu stà.
Venî 'n pețit cu un cap sec
Și-acum cu două va să plec.
Adio Porzia, jalea mea e mare,
Dar am jurat s'o sufăr cu răbdare.

(*Iese ARAGON cu suita*)

PORZIA

Și molia s'a pârlit la lumânare!

O, proști deștepți! Ei când s'aleagă vor,
Au minte-a pierde tot prin duhul lor!

NERISSA

Și vechea zicătoare este bună:
Ursita spânzură și te cunună.

PORZIA

Aidem, Nerissa, trage iar perdeaua.

(Intră un Servitor)

SERVITORUL

Stăpână:

PORZIA

Aud. Stăpânul ce pofteste?

SERVITORUL

S'a scoborît la poartă, domnișoară,
Un tânăr venețian, ce vine să
Vestească a stăpânului sosire,
Dela care aduce dulci prinoase,
Anume: închinări și vorbe bune
Și daruri scumpe. Încă n'am văzut
Un sol de dragoste mai potrivit.
Nu vine-așa gingaș o zi de-Aprilie
Vestind că mândra vară e aproape,
Cum vine astă zornică stafetă,
Vestind pe domnul său.

PORZIA

Destul, mă rog;

Mi-e teamă că ești cât p'aci să spui,
Că e vr'un neam al tău, atâta duh

De praznic cheltuești 'n lauda lui.
Nerisso, hai, mi-e zor să văd pe al
Lui Cupidon așa zorit ostaș
Venind aici în chip așa gingaș.

NERISSA

O, zeu al dragostei, de-ar fi Bassanio!

A C T U L III

SCENA I

VENEȚIA. O STRADĂ

(*Intră SOLANIO și SALARINO*)

SOLANIO

Ei bine, ce mai e nou pe Rialto?

SALARINO

Umblă mereu svonul, nedesmințit, că Antonio a pierdut în strâmtoare, o corabie cu povară bogată. Locul se numește, cred, Goodwins¹⁾, niște bănci de nisip foarte periculoase, unde leșurile multor corăbii mari zac îngropate, cum se zice, dacă cumătra veste e o muiere cinstită la vorbă.

SOLANIO

Aș vrea să fie tot așa de mincinoasă într'asta, ca orice altă cumătră care a ronțăit vr'o dată imbir sau a făcut pe vecini să creadă că plânge moartea celui de al treilea bărbat al ei. Dar fără alte ocouri de vorbă și fără o abatere din drumul drept al conversației, — e adevărat că bunul Antonio, cinstitul Antonio — o, de-aș avea o denumire destul de bună spre a-i întovărăși numele!

1) Un banc de nisip lângă Dover.

SALARINO

Haide, sfârșitul!

SOLANIO

Ai? Ce zici? Apoi sfârșitul e că a pierdut o corabie.

SALARINO

Aș vrea să fie sfârșitul pierderilor lui.

SOLANIO

Să zic amin din vreme, ca nu cumva dracul să se puie deacurmezișul rugăciunii mele, căci iată-l că vine în chipul unui ovreiu.

(Intră SHYLOCK)

Ei bine, Shylock, ce mai e nou printre negustori?

SHYLOCK

Știați, mai bine ca oricine, mai bine ca oricine, de fuga fiicei mele.

SALARINO

Negreșit; eu, din partea mea, am cunoscut pe croitorul ce i-a făcut aripile cu care ea a sburat.

SOLANIO

Și, Shylock, din partea lui, știă că pasărei îi crescuseră penele, și atunci e felul tuturor a'și părăsi mamele.

SHYLOCK

Pentru asta va fi blestemată.

SOLANIO

Negreșit, dacă dracu poate fi judecătorul ei.

SHYLOCK

Carnea și sângele meu să se răsvrătească așa!

SOLANIO

Rușine, mortăciune bătrână! Se mai răsvrătește la vârsta asta?

SHYLOCK

Eu zic că fiica-mea este carnea și sângele meu.

SALARINO

E mai mare deosebirea între carnea ta și a ei, decât între abanos și fildes, și mai mare între sângele vostru decât între vin roșu și vin de Rin. Dar spune-ne, ai aflat dacă Antonio a avut vre-o pierdere pe Mare sau nu?

SHYLOCK

Iată altă treabă proastă pentru mine: un mofluz, un risipitor, care abiă 'ndrăznește să-și arate capul pe Rialto, un calic, care veniă totdeauna gătit pe piață! Să aibă grijă de zăpăsul lui! Avea obiceiul să-mi zică cămătar. Să aibă grijă de zăpăsul lui! Avea obiceiul să dea bani cu împrumut din bunătate creștinească: să aibă grijă de zăpăsul lui!

SALARINO

De! Sunt sigur că dacă nu plătește, n'ai să-i iei carnea: la ce-ar sluji ea?

SHYLOCK

Spre a momi pești cu ea! Dacă nu va hrăni altceva, va hrăni răsbunarea mea. El m'a necinstit și m'a păgubit cu o jumătate milion; a râs de pierderile mele, și-a bătut joc de câștigurile mele, mi-a hulit neamul, mi-a stricat treburile, mi-a răcit pe prietenii mei, a ațâțat pe dușmanii mei.

Și pentru care cuvânt? Sunt un ovreiu. N'are un ovreiu ochi? N'are un ovreiu mâini, organe, mădulare, simțuri, afecțiuni, patimi? Nu e hrănit cu aceeaș hrană, rănit cu aceleași arme, supus acelorași boli, vindecat prin aceleași leacuri, încălzit și răcorit prin aceeaș iarnă și vară, ca și creștinul? Dacă ne înțepați, nu sângerăm? Dacă ne gădilați, nu râdem? Dacă ne otrăviți, nu murim? Și dacă ne necinstiți, să nu ne răzbunăm? Dacă suntem ca voi în toate celelalte, vrem să vă semănăm și în asta. Dacă un ovreiu necinstește pe un creștin, care este zmerenia acestuia? Răzbu-nare. Dacă un creștin necinstește pe un ovreiu, care trebuie să fie răbdarea lui după pilda creș-tinească? Apoi, răzbu-nare. Răutatea pe care ne-o învățați, o voi înfăptui, și ar fi rău dacă n'aș în-trece pe dascăl.

(Intră un Servitor)

SERVITOR

Domnilor, stăpânul meu Antonio este acasă și dorește să vă vorbească la amândoi.

SALARINO

L-am căutat în toate părțile.

(Intră TUBAL)

SOLANIO

Iată vine un altul din seminția lui: o a treia pe-reche nu se poate găsi, decât dacă dracul s'ar face ovreiu!

(Ies SOLANIO, SALARINO și Servitorul)

SHYLOCK

Ei bine, Tubal, ce știri din Genova?
Ai găsit pe fiă-mea?

TUBAL

Am venit adesea pe unde auzeam despre ea, dar nu o pot găsi.

SHYLOCK

Ei, vezi, vezi, vezi, vezi! Un diamant dus, care m'a ținut 2000 de galbeni la Francfort! Blestemul n'a căzut peste neamul nostru până acum, nu l-am simțit până acum. Două mii de galbeni pentru asta! Și încă alte giuvaeruri prețioase, prețioase! Aș vrea ca fiă-mea să-mi zacă moartă la picioare și giuvaerurile în urechile ei! Aș vrea să fie în dric înaintea mea, și galbenii în sicriul ei! Nici o știre despre ei? Fire-ar...! Și nu știu încă cât s'a cheltuit cu căutatul lor. O, pierdere peste pierdere! Hoțul dus cu-atâta, și atâta pentru a afla pe hoț. Și nici o satisfacție, nici o răsbunare! Nici o nenorocire decât care cade pe umerii mei! Nici un suspin decât ce-l scot eu, nici o lacrimă decât ce-o vărs eu!

TUBAL

Ba și alți oameni au nenorociri. Antonio, după cum am auzit la Genova —

SHYLOCK

Ce, ce, ce? Nenorocire, nenorocire?

TUBAL

A pierdut o corabie care venia din Tripoli.

SHYLOCK

Slavă Domnului! Slavă Domnului! E-adevărat?

TUBAL

Am vorbit cu câțiva din marinarii cari au scăpat.

SHYLOCK

Îți mulțumesc, bune Tubal: știri bune, știri bune!
Ha! Ha! Unde? La Genova?

TUBAL

Fiica d-tale a cheltuit la Genova, cum am auzit,
într'o noapte, 80 de galbeni.

SHYLOCK

Tu vâri un cuțit în mine; n'am să mai văd aurul
meu! Optzeci de galbeni într'odată? Optzeci de
galbeni!

TUBAL

Au venit împreună cu mine la Veneția niște cre-
ditori de ai lui Antonio, cari jură că el trebuie să
dea faliment.

SHYLOCK

Sunt foarte vesel de asta. Am să-l chinuesc, am
să-l căznesc. Asta mă bucură.

TUBAL

Unul din ei mi-a arătat un inel ce l-a cumpărat
dela fiica d-tale pe o maimuță.

SHYLOCK

Afurisită să fie! Mă chinuești, Tubal. A fost pe-
ruzeaua mea. Am primit-o dela Lia, pe când eram
încă flăcău. N'aș fi dat-o nici pentru o pădure de
maimuțe.

TUBAL

Dar Antonio e de sigur prăpădit.

SHYLOCK

Da, asta-i adevărat, asta-i foarte adevărat. Mergi, Tubal, și tocmește-mi un portărel; învoește-l cu două săptămâni înainte. Vreau să am inima lui, dacă nu plătește, căci dacă va lipsi din Veneția, voi putea face orice negustorie vreau. Mergi, mergi, Tubal, și vino apoi la Sinagoga noastră. Mergi, bune Tubal; la Sinagoga noastră, Tubal.

(*Ies*)

SCENA II

BELMONT. O CAMERĂ IN CASA
PORZIEI

(*Intră BASSANIO, PORZIA, GRAZIANO, NERISSA
și suita*)

PORZIA

Vă rog mai stați o zi sau două până
Să încercați, căci dac'alegeți rău,
Pierd societatea voastră. Așteptați.
Ceva îmi zice (dar nu-i dragostea)
Că n'aș vrea să vă pierd, și foarte bine
Știți că nu ura dă atare sfaturi.
Dar ca să nu mă înțelegeți strâmb
— Deși al fetei grai e numai gândul —
Aș vrea să vă popresc vre-o lună, două,
'Nainte de a vă încercă norocul. Aș
Putea să vă învăț eu cum s'alegeți,

Dar mi-aș călca atunci jurământul.
Și n'am s'o fac. Așa se poate însă
Ca să dați greș, și-atunci să-mi pară rău
Că n'am făcut păcatul de-a călca
Ăst jurământ. De vină's ochii voștri.
Ei m'au vrăjit și împărțit în două:
O parte e a voastră, și cealaltă
A voastră — ba a mea, voiam să zic —
Dar de-i a mea, i-a voastră, toată-a voastră.
O, aste vremuri rele care pun
Hotar între stăpâni și dreptul lor!
Și-așa, deși a voastră, nu a voastră.
De-o fi așa, norocul meargă 'n iad,
Nu eu. Vorbesc prea mult — dar numai ca
Să'ntârziu vremea, s'o tarăgănesc,
S'alegerea să'mpiedic.

BASSANIO

Ba, lăsați

S'aleg, căci eu acum trăesc în caznă.

PORZIA

În caznă, ziceți? O, atunci, Bassanio,
Mărturisiți-mi ce fel de trădare
I-amestecată cu iubirea voastră!

BASSANIO

Trădarea numai a ne'ncrederii,
Ce face-a mă'ndoi de folosința
Iubirii mele. S'ar putea tot astfel
A fi prieteșug și pace între
Foc și zăpadă, ca între trădare
Și dragostea mea.

PORZIA

Dar vorbiți, mă tem,
Sub caznă, unde oamenii de silă
Vorbesc orice.

BASSANIO

Făgăduiți-mi vieața,
Și adevărul l-oi mărturisi.

PORZIA

Atunci mărturisiți dar și trăiți.

BASSANIO

Mărturisiți dar și iubiți! Aceasta
Ar fi deplina mea mărturisire.
Ferice caznă când chiar căznitorul
Mă'nvață să răspund spre a scăpă!
Acum să'ncerc norocul la cutie.

PORZIA

Ei fie! Sunt închisă eu într'una.
De mă iubiți, atunci mă nimeriți,
Nerissa și ceilalți, stați de o parte.
Să cânte muzica când el alege. —
De-o pierde, va sfârși ca lebăda,
Murind cu cântec. Ca asemănarea
Să fie și mai mare, ochiul meu
Să-i fie fluviu și-umed pat de moarte.
El poate câștigă. Ce-i muzica
Atunci? Ei bine, muzica va fi
Fanfara, când supușii credincioși
Se'nchină unui Domn nou 'ncoronat,
Ca sunetele dulci ce'n zori de zi
Lin se strecoară în a mirelui

Ureche visătoare, și îl chiamă
La cununie. El acuma merge
Cu-aceeaș fală, dar mai mult amor,
Decât Alcide, când rescumpără
Tributul de fecioare, ce-l plătise
Urlânda Troia la al mării monstru.
Eu stau ca jertfă, iar voi celelalte
Sunteți femeile dardaniene
Cari cu-ochii plânși vin spre-a vedea urmarea
Astei isprăvi. Mergi, Hercule! De vei
Trăi, trăesc și eu. Mai 'ngrijată, vai!
Privesc eu lupta, decât tu, ce-o dai.

(*Muzică, pe când BASSANIO stă îngândurat în fața cutiilor*)

Cântec

Zi unde dorul izvorește?
In cap sau 'n inimă se-urzește?
Cum e născut, cum se hrănește?
Răspunde, răspunde!
— In ochi amorul lăstărește,
Și cu priviri el se nutrește,
Și chiar în leagăn se sfârșește.
Sunați clopotul morții-acum:
Voiu 'ncepe eu: ding, dang, bim, bum!

Corul

Ding, dang, bim, bum.

BASSANIO

Aşa aparența poate-ascunde firea,
Și lumea-i amăgită prin podoabe.
La judecâți, ce pricini, cât de strâmbe,
De sunt gătite cu un graiu plăcut,
Nu'ntunecă al vinei chip? Și în
Religie, ce blestemat erez
Nu e, pe care vre-un cap serios
Să nu-l aprobe și sfinți c'un tâlc,
Păcatul ascunzând cu un dichis?
Nu-i vițiu-așa de prost, să nu se'mbrace
Cu vr'un semn de virtute pe de-afară;
Și câți lași, cari au inimile false
Ca scara de nisip, nu poartă barba
Ca Hercule sau încruntatul Marte,
Și dacă-i cauți, au în inimi sânge
Mai alb ca laptele; ei și-mprumută
Doar părul vitejiei spre a fi
Temuți. Priviți chiar frumusețea:
Ea-i cumpărată după greutate,
Ce face-aici — minune a naturii! —
Câți au mai mult dintr'ânsa, mai ușori.
Așa și bucle șerpuite de-aur
Cari saltă-așa sglobii în vânt cu-a lor
Pretinsă frumusețe, sunt adesea
O zestre-a unui cap străin, iar țeasta
Ce le-a crescut se află în mormânt;
Așa, podoaba-i țarm amăgitor
Al unei mări primejdioase, vâlul
Gingaș ce-acoperă o frumusețe

De indiană, și, cu un cuvânt,
Părelnic adevăr, pe care vremea
Șireată-l pune, spre a prinde'n cursă
P'ăi mai 'nțelepți. — Deci, aur sclipitor,
Nutreț crud-al lui Midas, nu te vreau,
Și nici pe tine, rob vulgar și palid
Dintr'om și om. Dar tu, tu plumb firav,
Ce te răstești mai mult decât promiți,
A ta paloare mă induioșează
Mai mult ca ori și care vorbărie,
Și te aleg: noroc urmarea fie!

PORZIA (*aparte*)

Cum celelalte patimi pier în zare,
Ca: îndoeli, pripită disperare,
Fiorul fricei, hâda gelozie!
O, dragoste,
Fii cumpătată în extazul tău!
Strunește-ți bucuria, ține-ți firea,
Prea'ți simt eu harul tău; mai micșorează-l,
Ca să nu mă sfârșesc!

BASSANIO

Ce văd aicea?

(*Deschide cutia de plumb*)

Al Porziei drag portret! Ce semi-zeu
Venî așa aproape de făptură?
Se mișcă ochii ăștia? Sau plutindu-mi
Pe globul ochilor, par în mișcare?
Și iaca-aici niște deschise buze
Ce-s despărțite prin mios răsuflet:

Hotar aşà de dulce se cădea
 Ca să despartă-aşà de dulci prieteni.
 In păru-i pictorul, ca un păianjen,
 O plasă de-aur a ţesut, spre-a prinde
 A oamenilor inimi mai curând,
 Ca muşte'n pânză. Inşă ochii ei!
 Cum i-a putut vedeà ca să-i picteze?
 Pictând pe unul, trebuià, îmi pare,
 Să-i fure pe-amândoi ai lui, lăsându-l
 Neisprăvit. Dar, ia vedeţi: pe cât
 Fiinţa laudei mele umbra asta
 Jigneşte, preţuind-o sub valoare,
 Atât şi umbra astă schioapătă
 In urma-originalului. — Acest
 Răvaş cuprinde rostul soartei mele.

(Citeşte)

«Nu după ochi ai judecat,
 Deci bun noroc ai meritat;
 Fiindcă de noroc ai dat,
 Fii mulţumit cu ce-ai aflat;
 Te crede bine-cuvântat.
 Primeşte înţeleptul sfat:
 Pe mândra ce te-a aşteptat,
 S'o ceri c'un dulce sărutat».

Răvaş gingaş! Dă-mi voie, doamna mea,
 Viu c'un înscris spre-a da şi a lua.

(o sărută)

Ca unul care'n harţă cu-altu'i prins,
 Şi crede că cu cinste a învins,
 Auzind în preajmă-i chiot şi urale,

Nu știe dacă vitejiei sale
Aceste glasuri se cuvin, sau nu,
Așă, frumoasa mea, stau eu acū:
Și mă'ndoesc de-aceea ce văd, până
Va fi 'ntărit, semnat chiar de-a ta mână.

PORZIA

Mă vezi, Sinior Bassanio, unde stau,
Așă cum sunt: deși eu pentru mine
Nu aș fi râvnitoare în dorința
De-a mă dori cu mult mai bună, totuș
Eu pentru tine aș dori să fiu
De trei ori douăzeci de ori ce sunt,
Și mai frumoasă de o mie de-ori,
De zece mii de ori mai cu avere,
Așă de scumpă'n prețuirea ta,
Ca'n nuri, virtuți, avere și prieteni
Să fiu neprețuită. Totuș suma
Intreagă-a mea e doar'atât: o fată,
Făr' carte, fără școală, netrăită.
Noroc că nu e încă prea bătrână
Să mai învețe; mai noroc că nu-i
Născută prea neghioabă ca să'nvețe,
Și mai noroc că duhul ei cel fraged
Se'ncrede într'al tău spre-a'l cârmui
Ca domnul, soțul și'mpăratul ei!
Eu însumi și ce el al meu, acuma
In tine și'n al tău s'a prefăcut.
Mai adineaori eram doamna ăstui
Măreț sălaș, stăpâna slugilor,
Regina a mea însăși, iar acuma

Palatul, slugi, eu însumi, ale tale
Suntem: eu ți le dau cu-acest inel.
De te desparți de el, sau 'l pierzi, sau 'l dai,
Cobî-va pierderea iubirii tale,
Și-mi va da dreptul a te osândi.

BASSANIO

O, m'ai prădat de toate vorbele!
Doar sângele-mi din vine îți vorbește,
Și 'n firea mea 'i-atâtă buimăceală,
Cum după un frumos cuvânt, rostit
De-un Prinț iubit, se-ivește în mulțimea
Ce bâzâie voioasă, și-unde totul
Invălmășit se mistuie 'ntr'un vuiet
De bucurie numai, cu un graiu
Nedeslușit. Dar când acest inel
Din degetul acesta va pieri,
Atunci și vieța va pieri de-acî;
Atunci poți zice că Bassanio'i mort!

NERISSA

Stăpâne, domnișoară, e acum
Și rîndul nostru, cari am stat de față
Și am văzut dorințe împlinite,
Ca să strigăm: noroc și bucurie!

GRAZIANO

Bassanio, și duiosă domnișoară,
Vă-urez norocul ce'l puteți dori,
Căci, sigur, nu veți pizmul p'al meu;
Și când vroți a prăznul voi schimbul
Credinței voastre, rog ca tot atunci
S'am voie ca să mă cunun și eu.

BASSANIO

Prea bucuros, de poți găsi soția.

GRAZIANO

Îți mulțumesc: tu mi-ai găsit soția,
Căci ochii mei sunt ageri ca și-ai tăi:
Tu ai văzut stăpâna numai, însă
Pe'nsoțitoarea eu. Tu ai iubit,
Eu am iubit. Zăbava nu îmi vine
La socoteală mie, cum nici ție.
Norocul tău stă în cutia asta,
Așa a stat și-al meu, cum s'a brodit.
Pețind aicea până m'a trecut sudoarea,
Jurând chiar până să-mi usuc gâtlejul
Cu jurăminte de amor, eu m'am
Ales la urmă — dacă urma-alege —
Cu o făgăduială a acestei
Frumoase, că'mi va da iubirea ei
De vei aveà noroc a câștiga,
Pe-a ei stăpână.

PORZIA

E așa, Nerissa?

NERISSA

Așa e, dacă e cu voia voastră.

BASSANIO

Ș'o vrei, Graziano, cu adevărat?

GRAZIANO

Cu-adevărat, da.

BASSANIO

Sărbătoarea noastră va fi foarte onorată prin
nunta voastră.

GRAZIANO

Ne vom prinde cu ei pe o mie de galbeni, cine va aveà întâiul băiat. Dar cine vine?

Lorenzo cu păgâna lui. Și cu
Amicul meu Venețian Salerio!

*(Intră LORENZO, JESSICA și SALERIO,
un sol din Veneția)*

BASSANIO

Lorenzo și Salerio, bun sosit:

— De are-aicea dreptul meu cel tânăr

Căderea de a dà un bun sosit —

Cu voia ta, iubită Porzia, zic

Compatrioților și-amicilor

Mei, bun sosit. —

PORZIA

O zic și eu, Bassanio,

Și bine sunt veniți.

LORENZO

Vă mulțumesc.

Eu nu aveam de gând să vin aicea,

Dar întâlnind în cale pe Salerio

El mă rugă cu multă stăruință

Să-l însoțesc aicea.

SALERIO

Este drept,

Și-aveam cuvânt s'o fac, Sînior Antonio

Vi-l recomandă.

(Dă o scrisoare lui BASSANIO)

BASSANIO

'Nainte de-a ceti,

Rog zi-mi ce face bunul meu prieten.

SALERIO

Bolnav nu, dacă nu o este'n suflet,
Nici bine, dacă'n suflet n'o e. — Veți
Află'n scrisoarea-asta starea lui.

GRAZIANO

Nerissa, îngrijește de străina,
Fă-i o primire bună. Mâna ta,
Salerio. Ce știri ai din Venetia?
Ce face negustorul nobil, bunul
Antonio? Știu că va fi vesel de
Izbânda noastră. Noi suntem Iazoni,
Cari câștigărăm lâna.

SALERIO

Aș dori

Să fie lâna ce-a pierdut-o el!

PORZIA

E vreo știre rea'n scrisoarea ceea
Ce ia culoarea feței lui Bassanio?
Vre-un scump prieten mort? Altfel nimic
In lume n'ar fi sdruncinat atât
Pe-un om de firea lui. — Ce? Tot mai rău?
Bassanio, jumătatea ta sunt eu,
Și cată s'am o plină jumătate
Din ceeace-ți aduce ăst răvaș.

BASSANIO

O, dulce Porzia, ici sunt câteva
Din cele mai sguuitoare vorbe

Cari au pătat vreodată o hârtie!
Duiosă domnișoară, când întâi
Eu ți-am destăinuit iubirea mea,
Ți-am spus curat că toată starea mea
Imi curge'n vine, că de neam sunt nobil.
Și adevăr ți-am spus. Și totuș, dragă,
Când drept nimic m'am socotit, eu încă
Am fost lăudăros. Căci când ți-am spus
Că starea mea'i nimica, trebuia
Să-ți spun că-i mai puțin decât nimica,
Căci m'am îndatorat la-un scump prieten,
Și l-am îndatorat pe el unui dușman
Ca să mă-ajute. Iată o scrisoare:
Hârtia i-al prietenului trup,
Și vorbele din ea sunt răni deschise
Din cari se scurge-al vieței sale sânge.
Dar e adevărat, Salerio? Toate
Afacerile i-au dat greș? Nici una
N'a izbăvit? Din Tripoli, din Anglia,
Mexic, din Lisabona, din Barbaria,
Și India? Nici o corabie n'a
Scăpat de groaznica izbire
A stâncilor, dușmani negoțului?

SALERIO

Nici una. Și pe lângă asta pare
Că de-ar avea bani gata să plătească
Ovreiului, el n'ar voi să-i ia.
N'am mai văzut făptură'n chip de om
Așa pornită-a prăpădi pe-un om.
Pe Doge nu-l slăbește zi și noapte,

Că-ar fi în joc a țării libertate
De nu-i vor da dreptate. Douăzeci
De negustori și însuș Dogele,
Și senatori frunțași au stărui,
Dar nimeni nu îi mută gândul crud
De-aș cere dreptul după legi și zapis.

JESSICA

Fiind acasă, l'auzi jurând
Compatrioților săi Tubal și Chus,
Că-ar vrea mai bine carnea lui Antonio
Decât de douăzeci de ori valoarea
Ce-i datorește el, și știu că dacă
Nu s'or opune legea și puterea,
Va fi vai și amar de bietu-Antonio.

PORZIA

E scumpul tău amic așa 'n nevoie?

BASSANIO

Da, cel mai scump amic, cel mai bun om,
Un suflet nobil și neobosit
A face binele, un om în care
Onoarea vechei Roma se arată
Mai mult ca'n orice alt om din Italia.

PORZIA

Cât datorește el ovreiului?

BASSANIO

Trei mii de galbeni.

PORZIA

Nu mai mult?

Dă-i șase mii și stinge datoria;
De două-ori șase mii dă-i și de trei ori,

Decât un suflet de amic să piarză
 Un fir de păr din vina lui Bassanio.
 Intâiu să mergem la biserică,
 Să mă numești soție, și apoi
 Pleci la prieten la Veneția.
 Căci nu vei stă alătura de Porzia
 Cu suflet frământat, și'ți voi da aur
 Spre a plăti de douăzeci de ori
 Mărunta datorie. După plată
 Adu aici pe bunul tău prieten.
 Nerissa și cu mine, în răstimp,
 Ca văduve și fete vom trăi.
 Haidem! In ziua nunței vei porni.
 Ai grijă de amic și vesel fi:
 Fiind scump cumpărat, scump te-oiu iubi.
 Dar ia să auzim scrisoarea asta:

BASSANIO (*cetește*)

«Dragă Bassanio, corăbiile mele toate sunt pierdute, creditorii mei se fac cruzi, starea mea e foarte sdruncinată, zăpădul meu la ovreiu a scăzut, și de oarece nu-i cu putință să trăesc dacă îl plătesc, toate datoriile tale către mine sunt răfuite. Numai de te-aș putea vede înaintea de a muri! Totuș, fă după placul tău: dacă dragostea ta nu te înduplecă să vii, să nu o faci scrisoarea mea».

PORZIA

O, dragă, lasă orice treabă, pleacă!

BASSANIO

Fiindcă îmi dai voie de plecat,

Mă voiți grăbi, și pân' la revedere,
Nu-mi va pricinui zăbavă-un pat,
Și nici odihnă vre-o întârziere.

SCENA III

VENEȚIA, O STRADĂ

(Intră SHYLOCK, SALARINO, ANTONIO și un
temnicer)

SHYLOCK

Ia-i seama, temnicere. Nu-mi vorbiți
De milă. Țsta e nebunul care
Imprumută bani de pomană. Deci,
Ia-i seama, temnicere.

ANTONIO

Bune Shylock...

SHYLOCK

Vreau plata zapisului, fără vorbă.
Eu m'am jurat să stăruesc în zapis.
Ah! mi-ai zis câine fără vre-un temei,
Dar dacă's câine, fugi de colții mei.
Eu Dogelui cer dreptul meu. Mă mir,
Rău temnicer, că ești așa de prost
Să-l plimbi p'afară, după poșta lui.

ANTONIO

Te rog, ascultă-mă o vorbă numai.

SHYLOCK

Vreau zapisul, nu să te-aud vorbind.
N'ai să mă faci un moale, orb lalău,
Ce dă din cap, oftează și cedează

Mijlocitorilor creștini. Nu mă urmă!
Nu stau de vorbă: vreau înscrisul meu.

(Iese)

SALARINO

E câinele cel mai nemilostiv
Ce-a fost vreodată printre oameni.

ANTONIO

Lasă-l,

Nu-l voi mai urmări cu rugi deșerte.
Imi paște vieața, și știu pentru ce:
Adesea am scăpat din ghiara lui
Pe mulți cari s'au jelit de el la mine;
Deci mă urăște.

SALARINO

Sigur, Dogele

Nu va 'ngădui atare-amendă.

ANTONIO

Nu poate să oprească mersul legii,
Căci dacă s'ar știrbi acele drepturi
Ce le-au străinii în Veneția,
Ar fi a se lovi'n justiția țării,
Și tot negoțul și-avuția ei
Se bizuie pe toate neamurile.
Necaz și pierderi m'au slăbit așa
C'abiă'mi va rămâne un funt de carne
Pe mâine, pentru cruntul creditor.
Hai, paznice. Dea Domnul ca Bassanio
Să vie numai spre a mă vedea.
Plătindu-mi datoria; alt nu-mi pasă!

(iese)

SCENA IV

BELMONT, O CAMERĂ IN CASA
PORZIEI

(Intră PORZIA, NERISSA, LORENZO, JESSICA și
BALTASAR)

LORENZO

Măcar c'o spun în fața voastră, doamnă,
Aveți simțirea nobilă și dreaptă
A amicitiei îngerești. Dovada
E cum purtați voi lipsa soțului.
De-ați ști cui arătați această cinste,
Ce om mărinimos voi ajutați,
Ce drag prieten al soțului vostru,
Ați fi mai mândră de această faptă
Decât de-o bunătate obișnuită.

PORZIA

Nu m'am căit cândva de-a face bine,
Și n'o voi face-acum, căci între soți
Cari împreună vremea își petrec, cari port
Un jug de dragoste pe suflet,
Se cade-a fi aceeaș potrivire
De trăsături, moravuri și gândire,
Ceace mă face-a crede că Antonio
Și soțul meu fiind ca frați de cruce,
El va să semene cu soțul meu.
De e așa, ce mică este suma
Ce-am cheltuit-o spre a mântui
Asemănarea sufletului meu

De o restriște crudă! Inșă asta
 Prea seamănă a laudă de sine:
 Ajunge dar. Acuma altceva.
 Lorenzo, 'n mâna voastră'ncredințez
 Gospodăria casei mele, până
 Se va întoarce soțul meu. Iar eu,
 M'am juruit în taină către cer,
 De a trăi sihastră 'n rugăciuni,
 Doar de Nerissa însoțită, până
 Se vor întoarce soțul ei și-al meu.
 O mănăstire e la două poștii
 De-aici; acolo am să stau. Te rog
 Să nu respingi însărcinarea asta
 Pe care dragostea-mi și-o anumită
 Nevoie și-o impune.

LORENZO

Doamna mea,
 Cu dragă inimă, vă voi urmări
 În toate câte îmi veți porunci.

PORZIA

Toți oamenii din casă îmi știu gândul
 Și vă vor ascultă cu Jessica
 În locul lui Bassanio și al meu.
 Și deci rămas bun și la revedere.

LORENZO

Gând bun și clipe dulci să vă 'nsoțească!

JESSICA

Eu vă urez un suflet mulțumit.

PORZIA

Vă mulțumesc și bucuroasă vă

Intorc urarea: Jessica, adio.

(Ies JESSICA și LORENZO)

Acuma, Balthasar,

Cum pururi fuși cinsit și credincios,

S'o fii și-acuma: ia scrisoarea asta,

Pornește, cu-orice grabă poate omul,

La Padova, și dă aceasta'n mâna

Doctorului Belario, vărul meu;

Orice hârtii și haine îți va da

Să mi le-aduci, rog, repede ca gândul,

La luntrea-obștească ce plutește spre

Veneția. Nu pierde timp cu vorba.

Mergi. Voiu fi înaintea ta acolo.

BALTHASAR

Plec, doamnă, cu tot zorul cuvenit.

(Iese)

PORZIA

Nerisso, haidem, plănuesc ceva

Ce nu-l știi încă. Ne-om vedeà bărbații

'Nainte de-o gândesc ei.

NERISSA

Ne-or vedeà?

PORZIA

Nerissa, da. Dar în așa veștmânt

Ca să ne crează înzestrate cu

Ce ne lipsește. Și mă prind c'atunci

Când vom fi dichisite ca flăcăi,

Voiu fi eu cel mai nostim dintre noi,

Purtând pumnalul cu mai mare ifos,

Vorbind, cum fac băieți, ce-ajung bărbați,

Cu glas pițigăiat, schimbând doi pași
Mărunți într'un pas de bărbat,
Vorbind și de dueluri ca-un băiat,
Lăudăros, mințind șiret cum că
Femei cinstite mi-au cerut iubirea
Și eu, nedând-o, au căzut la pat,
Și au murit, dar nu din vina mea.
Apoi mă voiu căl și voiu dori
Să nu le fi ucis, și douăzeci
De-atari minciuni mărunte am să spun,
Incât să jure lumea c'am ieșit
Din școală de mai bine de un an.
Eu am în gând să săvârșesc o mie
De-asemeni pozne-a fanților făloși.
Dar vino, am să-ți spun tot planul meu
Când vom fi în trăsura ce ne-așteaptă
La poarta parcului. Haidem acum:
Căci douăzeci de poștii-avem de drum.
(*Ies*)

SCENA V

BELMONT, O GRĂDINĂ

(*Intră LANCELOT și JESSICA*)

LANCELOT

Da, zău! Căci vedeți, păcatele părinților vor cădea pe copii: prin urmare, credeți-mă, mi-e frică pentru dumneata. Am fost totdeauna cu inima deschisă pentru dumneata și prin urmare vă spun ce mă frământă în treaba asta. De

aceea, fiți veselă, pentrucă, pe legea mea, eu cred că sunteți osândită. E numai o nădejde care vă poate mântui, și asta încă nu-i decât un fel de nădejde calpă.

JESSICA

Și ce nădejde e asta, mă rog?

LANCELOT

De! Puteți oarecum nădăjdui că tatăl vostru nu v'a zămislit, că nu sunteți fiica ovreiului.

JESSICA

Aceasta ar fi într'adevăr o nădejde calpă, dar atunci păcatele mamei ar cădea pe mine.

LANCELOT

Apoi atunci mă tem că sunteți osândită și pentru tată și pentru mamă: astfel dacă mă feresc de Scylla, tatăl dumitale, cad în Charybda, mama dumitale. Deci, sunteți pierdută așa și așa.

JESSICA

Voiu fi mântuită prin bărbatul meu; el m'a făcut creștină.

LANCELOT

Apoi atât mai vinovat el: am fost destui creștini înainte, taman atâți câți puteam trăi bine unul lângă altul. Facerea asta de creștini are să ridice prețul porcilor: dacă ajungem să fim toți mâncători de porci, în curând nu vom mai avea o bucată de slănină pentru grătar nici pe bani.

(Intră LORENZO)

JESSICA

Voiu să spun bărbatului meu, Lancelot, cece zici: iată-l, vine.

LORENZO

Am să fiu curând gelos pe tine, Lancelot.

JESSICA

O! nu trebuie să-ți fie teamă de noi, Lorenzo. Lancelot și eu suntem sfădiți. El îmi spune verde că nu e har în cer pentru mine, fiindcă sunt fată de ovreiu. Și mai zice că nu ești un membru bun al Statului, pentrucă botezând pe ovrei, sporești prețul porcului.

LORENZO

Cum fiecare tembel poate jucă cu vorbele! Eu cred că peste puțin darul duhului se va rostî prin tăcere și vorba se va lăuda numai la papagali. Du-te acuma în casă și spune să se gătească de masă.

LANCELOT

Sunt gata, dom'le: au toți stomacurile goale.

LORENZO

Dumnezeule, ce prinzător de duh ești! Atunci spune să gătească masa.

LANCELOT

Și asta e făcut: vorba e să puie masa?

LORENZO

Vrei să te pui și tu la ea?

LANCELOT

O nu, domnule, îmi cunosc datoria.

LORENZO

Iar cauți prilej de jucat cu cuvinte? Vrei să-ți arăți toată bogăția duhului deodată? Te rog înțelege pe un om simplu după simpla lui vorbă: du-te la tovarășii tăi, spune-le să puie masa, să aducă mâncarea și vom veni la masă.

LANCELOT

Masa, domnule, se va aduce, mâncarea se va pune, și cât despre venirea dumneavoastră să vă fie după plac și poftă.

(Iese)

LORENZO

O, sfinte Duh! Ce măciniș de vorbe!
Neghiobul și-a vărsat în mintea lui
Un vraf de jocuri de cuvinte. — Știu
Pe mulți neghiobi, în locuri mai înalte,
Ca dânsul dichisiți, cari pentru-o vorbă
De duh se vor sfădi cu bunul simț.
Ei, cum te afli Jessica? Acuma,
Iubita mea, să-mi spui părerea, cum
Găsești nevasta domnului Bassanio?

JESSICA

Mai mult decât pot spune. Și Bassanio
Se cade ca să ducă traiu cucernic,
Căci are parte de așa soție;
Și deci un har ceresc ici pe pământ.
Și dacă pe pământ n'ar prețui-o,
Pe drept nu s'ar cădeà să meargă 'n cer.
Da, doi zei dacă-ar pune rămășag
Ceresc, pe două pământești femei,

Și Porzia ar fi una, — celeilalte
Ar trebui adăugat ceva,
Căci lumea asta aspră și săracă
Perechea ei nu are.

LORENZO

Taman așa bărbat ai tu în mine,
Cum este dânsa ca soție.

JESSICA

Ei,

Intreabă mai întâiu părerea mea.

LORENZO

Voiu face-o; dar întâiu să stăm la masă.

JESSICA

Vreau să te laud cât timp mai am poftă.

LORENZO

Ba să vorbim la masă, orice ai zice
Atunci, voiu mistui cu celelalte.

JESSICA

Ei, lasă, îți voiu spune dar ce ești.

(Ies)

ACTUL IV

SCENA I

VENEȚIA, O CURTE DE JUDECATĂ

(*DOGELE, SENATORI, ANTONIO, BASSANIO,
GRAZIANO, SALARINO, SALERIO și alții*)

DOGE

Antonio e aicea?

ANTONIO

Aici, Măria Ta.

DOGE

Imi pare rău de tine. Ai de-aface
Cu un dușman de piatră, un neom,
Ce nu cunoaște mila și-i lipsit
De-un pic de îndurare.

ANTONIO

Aflu că

Măria Ta s'a străduit să moaie
Arțagul lui, dar el stând îndărătnic,
Și neputând prin legiuit mijloc
Să scap de lăcomia lui, înfrunt
Mănia-i cu răbdare, și-s armat
Să rabd, cu firea liniștită, toată
Neomenia și turbarea lui.

DOGE

Chemați pe-ovreiu în sala judecății.

SALERIO

El stă la ușă gata: Iată vine.

(*Intră SHYLOCK*)

DOGE

Făceți loc: las' să stea în fața noastră.
Hei, Shylock, lumea crede, și eu cred,
Că joci ăst rol al răutății tale
Doar până'n clipa faptei, și atunci,
Se crede, că-ți vei dovedi 'ndurarea
Și mila ta 'n chip mai ciudat, decât
Ciudata ta părelnică cruzime;
Și'n loc de-a cere, ca acum, amenda —
Un funt din carnea ăstui negustor —
Nu numai gloaba vei iertă, dar chiar,
Mișcat de duioșie omenească,
Iți vei lăsa din capete o parte,
Privind cu ochi miloși la pierderile
Ce-au năvălit pe el de câțva timp,
Destul spre-a doborî p'un negustor
Impărătesc, ș'a stoarce îndurare
Din firi de-oțel și suflete de piatră,
Din turci dârzi și tătari, neînvățați
Cu rostul unei gingășii duioase.
Cu toții așteptăm un blând răspuns,
Ovreiule.

SHYLOCK

Am spus Măriei Voastre
Ce vreau, și am jurat pe sfântul sabat
A stăruî în dreptul meu din zăpis.

De mi-l știrbiți, veți pune în pericol
Hrisovul libertății urbei voastre.
Veți întreba de ce vroiesc mai bine
O greutate de spurcată carne,
Decât trei mii de galbeni. La aceasta
Nu voi răspunde. Dar să zicem că
E toana mea: ajunge ăst răspuns?
Cum de m'ar necăji-un guzgan în casă
Și mi-ar plăcea să dau trei mii de galbeni
Să-l otrăvească? E destul răspuns?
Sunt cari nu pot vedea-un purcel căscând,
Și alți ce 'nnebunesc când văd o mătă,
Sau când aud cimpoi cântând prin nas
Nu pot să-și ție udul, căci simțirea,
Stăpâna patimei, o cârmuește după
Ce-i place sau ce-urăște. — Iată-acuma
Răspunsul meu: Cum nu se poate da
Vre-un bun temei de ce cutare om
Nu poate suferi un purcel căscând,
Cutare-o biată pașnică pisică,
Sau un cimpoi de lână, ci'i silit
Să rabde fără voia lui rușinea
De-a supără când el e supărat,
Așa eu nu pot nici nu vreau să dau
Un alt motiv, decât o veche ură
Și silă de Antonio, pentru care
Il urmăresc așa cu-o judecată
In care pierd. E un răspuns acesta?

BASSANIO

Nu e răspuns, tu om nesimțitor,

Ce ar putea scuză cruzimea ta.

SHYLOCK

Nu sunt dator să-ți plac cu ce răspund.

BASSANIO

Toți oamenii ucid ce nu iubesc?

SHYLOCK

Urăște-un om ce n'ar vrea să ucidă?

BASSANIO

Orice necaz nu-i la 'nceput și ură.

SHYLOCK

De două ori vrei să te muște-un șarpe?

ANTONIO

Rog nu uită că discuți cu ovreiul.

Mai lesne te poți așeză pe țarm

Și spune mării ca să scază fluxul,

Mai lesne poți certă pe lup că face

Să behăie oița după miel,

Mai lesne poți opri pe munte brazii

Să-și miște crestele lor și vui

Când viforul din cer îi sbuciumă,

Mai lesne birui tot ce e mai aspru,

Decât să 'nmlădii — căci ce e mai aspru? —

Inima-i ovreiască: deci, te rog,

Nu fă propuneri, nu mai mijloci,

Și'n chipul cel mai scurt și repede

Mă judecați, cum cere și ovreiul.

BASSANIO

In loc de trei mii galbeni ține șase.

SHYLOCK

Dac'orce galben din ăști șase mii

S'ar despărți în șase, și-orice parte
Ar fi un galben, eu nu i-aș primi;
Aș stăruî în dreptul meu din zapis.

DOGE

Cum poți să-aștepti tu milă când n'o ai?

SHYLOCK

Să fug de judecată, având dreptate?
Aveți în casă mulți robi cumpărați,
De cari, ca de măgari, catâri și câini,
Voi vă slujiți spre munca cea mai joasă,
De-oare-ce i-ați cumpărat. De-aș zice:

«Dați-le drumul, însurați-i cu

«Moștenitorii voștri! De ce ei

«Asudă sub poveri? Dați-le paturi

«Moi ca și-ale voastre, și-alintați

«Gâtlejul lor cu-aceleași mâncări».

Imi veți răspunde: «Robii sunt ai noștri».

Așa eu vă răspund: ăst funt de carne

Pe care'l cer lui, scump l-am cumpărat;

El e al meu, și înțeleg să-l am.

De nu mi-l veți da, vai de legea voastră!

Nu e putere'n pravila Venetiei.

Cer hotărîrea: spune-ți: mi-o veți da?

DOGE

Eu am căderea s'amân judecata

De n'o veni azi învățatul Doctor

Bellarion, pe care l-am chemat,

Spre-a hotărî.

SALERIO

Măria Ta, afară

Stă un trimis al Doctorului, tocmai
Sosit din Padova cu o scrisoare.

DOGE

Aduce-ți-mi scrisoarea: și să intre.

BASSANIO

Mai prinde inimă, Antonio!

Mai e speranță, omule! Ovreiul

O s'aibă carnea mea cu sângele,

Cu oasele cu tot, decât să pierzi

Un pic din sângele tău pentru mine.

ANTONIO

Eu sunt a turmei molipsită oaie,

Mai bună pentru moarte; roada

Mai slabă cade la pământ întâi.

Deci, lasă-mă. Nu poți să faci mai bine

Decât trăind să-mi scrii un epitaf.

(Intră NERISSA îmbrăcată ca secretar de avocat)

DOGE

Veniți din Padova dela Bellario?

NERISSA

Da, domnule. Bellario vă salută.

(Predă o scrisoare)

BASSANIO

De ce-ți ascuți așa de sârg cuțitul?

SHYLOCK

Ca să tai gloaba din mofluzul ăsta.

GRAZIANO

Nu pe curea, hain ovreiu, pe suflet

S'ascuți cuțitul tău. Nici un metal,

Nici barda gădelui nu are muchea

Tăioasă-a urei tale. Nici o rugă
Nu poate dar să te răsbească?

SHYLOCK

Nu!

Nici una ce-ai tu duh destul s'o faci.

GRAZIANO

Afurisit fii, câine nemilos!
De vieața ta justiția-i vinovată.
Mă faci aproape ca să-mi pierd credința,
Și s'am părerea lui Pitagora,
Că sufletele dobitoacelor
Se scurg în trupurile oamenilor,
Că duhul tău câinos a cârmuit
Un lup ce, spânzurat fiind
Pentru omor de om, zăcașu-i suflet
Fugi dela spânzurătoare, și
Cum tu zăceai în mama ta spurcată,
El se băgă în tine. Pentrucă
Pornirea ta'i lupească, sângeroasă,
Flămândă, hrăpitoare.

SHYLOCK

Până când

Poți șterge semnătura din înscris,
Iți strici plămâni numai înjurând.
Mai drege-ți duhul, dragă tinere,
Să nu se prăbușească fără leac.
Eu stau aicea pentru dreptul meu.

DOGE

Bellario recomandă astei Curți
Pe-un tânăr Doctor învățat. Dar unde-i?

NERISSA

Așteaptă-aici aproape ca să aflu
Răspunsul vostru dacă îl primiți.

DOGE

Prea bucuros. Câțiva din voi să meargă
Spre-a'l însoți cu cinste pân'aici.
Iar în răstimp veți auzi scrisoarea.

GREFIER *(cetește)* «Măriei Voastre fac cunoscut că
la primirea scrisoarei Voastre eram greu bolnav,
dar în clipa când sosi trimisul vostru, venise să
mă vadă un prieten, un tânăr doctor din Roma,
numele lui e Baltazar. I-am spus pricina dintre
ovreiu și Antonio, negustorul. Am răsfoit multe
cărți împreună, el cunoaște părerea mea, care,
îndreptată prin știința lui (a căreia mărimă nu
o pot îndestul laudă) vine cu dânsa, după stă-
ruința mea, spre a îndeplini dorința Măriei Vo-
astre, în locul meu. Vă rog ca lipsa lui de ani să
nu fie cuvânt ca să fie lipsit de stima ce i se
cuvine, căci niciodată nu am cunoscut trup așa
de tânăr cu cap așa de bătrân. Il recomand bunei
Voastre primiri. Incercarea îi va dovedi mai
bine vrednicia».

DOGE

Ați auzit ce scrie învățatul
Bellario. Iată-l și pe doctor.

(Intră PORZIA îmbrăcată ca avocat)

Rog dați-mi mâna, v'a trimis Bellario?

PORZIA

Da, el, Măria Ta.

DOGE

Bine-ați venit; luați loc, voi cunoașteți
Ce este pricina naintea Curții?

PORZIA

Eu știu prea bine despre ce e vorba.
Dar care-i negustorul, care-ovreiul?

DOGE

Antonio și bătrânul Shylock — iată-i!

PORZIA

Te cheamă Shylock?

SHYLOCK

Numele mi-e Shylock.

PORZIA

Ciudată-i pricina ce urmărești.
In formă însă, legea Venețiană
Nu poate să-ți știrbească urmărirea.
(*lui Antonio*) Și dumneata ești în puterea lui?

ANTONIO

El zice-așa.

PORZIA

Iți recunoști înscrisul?

ANTONIO

Da.

PORZIA:

Deci ovreiul cată s'aibă milă.

SHYLOCK

Ce mă silește? Spuneți-mi aceasta?

PORZIA

A milei fire nu cunoaște silă.
Ea pică ca din cer o lină ploaie,
Jos pe pământ; ea-i binecuvântată
De două ori: ea binecuvintează
Pe cel ce dă și cel ce ia. Ea este
Puternică ntre puternici, stă mai bine
Monarhului pe tron decât coroana.
Căci sceptru'i e puterea cea lumească,
E stema slăvii și a maiestății,
In care șade temerea de regi,
Dar mila 'i mai presus de-a lui putere;
Ea 'și are tronul'n inima de regi,
I-un atribut chiar al lui Dumnezeu.
Puterea pământescă seamănă
Atunci mai mult cu a lui Dumnezeu,
Când mila se îngână cu dreptatea.
Deci dar, ovreiuule, deși tu cauți
Dreptatea, ține seamă de aceasta:
Că nimeni să nu-și cate mântuirea
Pe calea dreptului. Noi ne rugăm
De milă, și aceeaș rugăciune
Pe toți ne-nvață ca să săvârșim
Și ale milei fapte. Am spus astea
Spre-a îndulci dreptatea cererii.
De stărui, aspra Curte a Veneției,
Va trebui să dea o hotărîre
In contra negustorului acesta.

SHYLOCK

Ei, fapta mea pe capul meu! Cer dreptul

Amenda ș'amanetul după zăpis.

PORZIA

Nu-i el în stare să plătească banii?

BASSANIO

Da, iată îi dau Curții pentru el,
Ba, banii îndoți; de nu ajunge,
Mă leg să-i dau de zece ori atât,
Și-mi pun zălog și mâini și cap și suflet;
De nu ajunge asta, e vădit
Că pizma biruie cinstea. Rog suciți
Odată legea prin puterea voastră,
Și spre a face o dreptate mare,
Faceți o mică nedreptate, și
Struniți voința ăstui diavol crunt.

PORZIA

Nu, nu-i putere în Veneția
Spre a schimbă o lege în ființă;
S'ar pomeni ca pildă, și-alte multe
Greșeli de-acelaș fel ar năvăli
In Stat. De-aceea nu e cu puțință.

SHYLOCK

Un Daniil, venit să judece!
Da, da, un Daniil! Cum te cinstesc!
O, tinere 'nțelept judecător!

PORZIA

Acum, rog, lasă-mă să văd înscrisul.

SHYLOCK

Aicea, prea cucernic Doctor, iată-l.

PORZIA

Ți se propune banii întreîți.

SHYLOCK

Un jurământ. Am jurământ în cer.

Cum dar să-mi pui călcarea lui pe suflet?

Nici chiar pentru Veneția.

PORZIA

Ei bine,

Inscrisul e scăzut. Și, după lege,
Ovreiul poate cere-un funt de carne

Pe care-l va tăia cât mai aproape

De inima acestui negustor.

Fii 'ndurător. Ia banii întreîți,

Și lasă-mă să rup acest înscris.

SHYLOCK

Când e plătit, așa cum zice'n el.

Sunteți un luminat judecător,

Cunoașteți legea, tâlmăcirea voastră

E minunată! Cer dar după lege

Al cărei vrednic stâlp sunteți, să 'ncepeți

A judecă. Pe sufletul meu jur:

Nu e putere'n limba vre-unui om,

Spre-a mă schimbă: cer dreptul meu din zăpis

ANTONIO

Eu rog din inimă această Curte

Să dea o hotărîre.

PORZIA

Dacă este

Așa, gătiți-vă dar pieptul pentru

Cuțitul lui.

SHYLOCK

O, tu, prea nobile
Judecător! O, minunate tânăr!

PORZIA

Căci rostul și cuprinsul legii se
Impacă pe deplin cu-amenda care
Se recunoaște în acest înscris.

SHYLOCK

E prea adevărat! O, tu cinstite
Și agere judecător! Cu cât
Ești mai bătrân decât arăți la față!

PORZIA

Deci dar despoaie-ți sânul.

SHYLOCK

Pieptul, da.

Așa se zice'n zapis. Nu-i așa,
Prea nobile judecător? Cât mai
Aproape de-inimă? Acestea sunt
Chiar vorbele.

PORZIA

Așa e. Ai aicea
Cântarul pentru cântăritul cărnii?

SHYLOCK

E pregătit.

PORZIA

Mai îngrijește, Shylock,
Pe cheltuiala ta, de-un doctor, care
Să-i lege rănila, ca nu cumva
Să moară el prin pierderea de sânge.

SHYLOCK

Așa se zice'n zăpis?

PORZIA

Nu e zis,

Dar bine e s'o faci din omenie.

SHYLOCK

Nu pot găsi aceasta, nu-i în zăpis.

PORZIA

Antonio, mai aveți ceva de spus?

ANTONIO

Puțin: eu sunt armat și pregătit.

Dă-mi mâna ta, Bassanio: fii cu bine!

Nu-ți fă necaz că sufăr pentru tine.

Ursita e mai bună pentru mine

Decât de obicei: ea pururi lasă

Pe bietul om să supraviețuească

Averii sale, ca cu ochi tăiați

Și fruntea creată să mai vază-o vârstă

De sărăcie: ea de-așa pedeapsă

A unei lungi mizerii mă scutește.

Salută pe soția ta, și spune-i

Cum s'a urmat sfârșitul lui Antonio.

Zi-i cât eu te-am iubit; vorbește'n bine

De mine după moartea mea, și când

Povestea-i spusă, judece ea dacă

Bassanio n'a avut odată un

Prieten. Să nu-ți pară rău că-l pierzi,

Și nu se va căi el că plătește

Această datorie-a ta, căci dacă

Ovreiul va tăia destul de-adânc,
O voiu plăti cu toată inima!

BASSANIO

Antonio, însurat sunt cu-o femeie
Ce mi-este dragă ca și vieața însăș,
Dar vieața mea, soția, lumea 'ntreagă
Nu-mi sunt mai scumpe decât vieața ta.
Aș pierde tot, ba, toate le-aș jertfi
Acestui demon, să te pot scăpa.

PORZIA

Soția ta nu prea ți-ar mulțumi
De-ar fi aici s'auză vorba asta!

GRAZIANO

Am o soție ce-o iubesc cu drag,
Aș vrea să fie 'n cer de aș putea
Să roage acolo vre-o putere ca
Să 'nduplece pe-acest ovreiu câinos.

NERISSA

E bine că'o oferi în dosul ei,
Altfel ăst dor putea să-ți strice casa!

SHYLOCK (*aparte*)

Așă's bărbați creștini! Eu am o fată,
Mai bine-un pui din neamul Barrabas
I-ar fi bărbat, decât așă creștin!

(*tare*) Noi pierdem vremea, dați, rog, hotărîrea.

PORZIA

Un funt din carnea ăstui negustor
Îți recunoaște Curtea, legea-l dă.

SHYLOCK

O, drept judecător!

PORZIA

Și carnea va s'o tai din pieptul lui.
O recunoaște legea, Curtea-o dă.

SHYLOCK

Prea învățat judecător! Aceasta
E hotărîre! Hai, gătește-te.

PORZIA

Ba, stai puțin; mai este altceva.
Inscrisul nu-ți dă nici un pic de sânge.
Anume este scris: «un funt de carne»
Ia-ți, după zapis, dar, un funt de carne,
Dar dacă, când îl tai, tu vei vărsa
Un pic de sânge creștinesc, atunci
Moșiile și bunurile tale
Cad, după legile Veneției,
Pe seama Statului Venețian.

GRAZIANO

O, drept judecător! Ovreiule,
Auzi? O, învățat judecător!

SHYLOCK

Așa e legea?

PORZIA

Poți vedea tu însuți!
Tu stărui în dreptate, și dreptate
Tu vei avea, mai mult decât dorești.

GRAZIANO

O, învățat judecător! Auzi,
Ovreiule? Ce jude învățat!

SHYLOCK

Atunci primesc propunerea: plătiți-mi

De trei ori zăpășul, și dați-i drumul
Creștinului.

BASSIANO

Aici sunt banii gata.

PORZIA

Incet!

Ovreiul va avea tot dreptul său.

Incet! Nu vă grăbiți: Nu va avea

Decât amenda.

GRAZIANO

O, ovreiule!

Un drept, un învățat judecător!

PORZIA

Deci pregătește-te ca să-i tai carnea.

Să nu verși sânge, nici să tai mai mult

Sau mai puțin decât taman un funt.

De vei tăia mai mult sau mai puțin

Decât un funt drept, dacă chiar ar fi

Mai mult sau mai ușor la greutate

Decât a douăzecea parte din

Un biet dram, ba de s'ar plecă cântarul

Măcar cât largul unui fir de păr,

Tu mori și pierzi întreaga ta avere.

GRAZIANO

Al doilea Daniil, un Daniil!

Acum, păgâne, ești pe mâna mea.

PORZIA

De ce așteaptă-ovreiul? Ia-ți dar dreptul.

SHYLOCK

Ei, dați-mi capetele, și mă duc.

BASSANIO

Sunt gata pentru tine : iată-le.

PORZIA

El le-a respins în fața judecății :

Să-și aibă dreptul numai după zăpis.

GRAZIANO

Un Daniil, al doilea Daniil !

Îți mulțumesc că m'ai 'nvățat cuvântul.

SHYLOCK

Nici capetele dar să nu le am ?

PORZIA

Nu vei aveà decât amenda ta,

Pe care ai s'o iei cu riscul tău.

SHYLOCK

Dea dracul dar să-i fie cu noroc !

Nu mai vreau vorbă.

PORZIA

Stai, ovreiule,

Căci nu ai isprăvit cu legea încă.

E prevăzut în legile Veneției

Că de s'ar dovedi că un străin,

De-adreptul sau pieziș, a urmărit

Vieța unui cetățean, acelu

În contra cui a un ltit, se cade

O jumătate din averea lui,

Cealaltă jumătate însă merge

În lada Statului, iar vieța celui

Culpeș stă numai 'n mila Dogelui,

În contra tutor celorlalte glasuri.

În starea asta, zic, te afli tu :

Căci e vădit, un fapt neîndoelnic,
Cum că în chip pieziș, ba chiar deadreptul,
Ai uneltit tu împotriva vieții
Pârâtului, și deci ți se cuvine
Pedepsa ce am pomenit 'nainte.
Deci, jos! și cere mila Dogelui.

GRAZIANO

Ba cere-i să-ți dea voie să te spânzuri;
Dar toată starea ta căzând la Stat,
Nu ți-a rămas nici prețul unui ștreang,
Și trebuie să fii dar spânzurat
Cu cheltuiala Statului.

DOGE

Și ca
Să vezi deosebirea firii noastre,
Te iert de vieață fără ca s'o ceri.
O jumătate din averea-ți este
A lui Antonio, cealaltă rămâne
Pe seama Statului. Dar pocăința
Se poate să o schimbe în amendă.

PORZIA

Da, cât privește Statul, nu pe-Antonio.

SHYLOCK

Luați-mi vieața, tot; nu mi-o iertați,
Căci casa mi-o luați luând propteaua
Ce-o sprijină, și vieața mi-o luați
Când îmi luați mijloacele de vieață.

PORZIA

Tu ce pomană poți să-i faci, Antonio?

GRAZIANO

Un ștreang degeaba! Alt nimica, zău!

ANTONIO

De place Dogelui și Curții ca
Să-i ierte jumătate din avere,
Mă mulțumesc, dar numai dacă-mi lasă
Cealaltă jumătate'n folosință,
Spre-a trece după moartea mea acelu
Ce mai deunăzi fata i-a răpit,
Și pentru-acest hatâr mai pun condiția:
Intâi: ca să se facă-acum creștin,
Ș'apoi ca să 'ntocmească'n fața Curții,
O danie de tot ce va lăsa
La moarte, în folosul lui Lorenzo
Și-a fiicei sale.

DOGE

Trebuie s'o facă,
Altfel retrag iertarea ce-am rostit.

PORZIA

Te mulțumești, ovreiuile? Ce zici?

SHYLOCK

Mă mulțumesc.

PORZIA

Grefier, scrie dar actul

De danie.

SHYLOCK

Dați-mi voie, rog să plec.
Nu's bine. Să-mi trimiteți actul,
Și-l voi subscrie.

DOGE

Pleacă, dar s'o faci.

GRAZIANO

Tu vei aveà doi nași dar la botez.
Dar de eram judecător, aveai
Alți zece care să te ducă la
Spânzurătoare, nu la colimvitră.

(Iese SHYLOCK)

DOGE

Eu vă poftesc la masă, Domnule.

PORZIA

Măria Ta, vă cer plecat iertare,
Căci va să plec la Padova deseară,
Și să mă duc de-aici numaidecât.

DOGE

Imi pare rău că vremea nu v'ajută,
Antonio, mulțumește p'acest Domn,
Căci, după mine, mult îi ești dator.

*(Iese DOGELE cu suita)*BASSANIO *(Porziei)*

Prea vrednic Domn, eu și amicul meu
Prin agerimea voastră am scăpat
De grea pedeapsă azi; în schimb, cu cei
Trei mii de galbeni ce se cuvneau
Ovreiului, cu drag vă răsplătim
Prietenosa voastră osteneală.

ANTONIO

Și vă rămânem pururea datori
Iubirea și recunoștința noastră.

PORZIA

Plătit e bine cine-i mulțumit.
 Și eu, scăpându-vă sunt mulțumit,
 Și mă socot prin asta prea plătit;
 N'am fost nici când mai lacom de câștig.
 Rog să mă știți iar când ne-om mai 'ntâlni.
 Vă-urez noroc, și-așa 'mi iau ziua bună.

BASSANIO

Eu trebuie să stărui, Domnul meu;
 Luați vreo amintire, drept prinos,
 Și nu drept plată; două lucruri cer:
 A nu mă refuză, ș'a mă iertă.

PORZIA

Prea stăruiți de mine, deci primesc.
 (Lui Antonio) Să'mi dați mănușile, le voi purta
 De dragul vostru,
 (lui Bassanio) Și, de dragul vostru,
 Să iau acest inel. Nu trageți mâna
 'Napoi. Nu voi lua mai mult, și dacă
 Vă sunt eu drag, nu mi-l veți refuză.

BASSANIO

Inelul, dragă Domnule, vai! i-un nimica,
 Și mi-e rușine să vă dau aceasta!

PORZIA

Și nu vreau altceva decât aceasta.
 S'acuma mi se pare chiar că-mi place.

BASSANIO

El mi-e mai scump decât valoarea lui,
 Și vă voi da inelul cel mai scump
 Ce s'află în Veneția, cătându-l

Printr'un pristav; dar numai pentru ăsta
Vă rog să mă iertați.

PORZIA

Văd, domnule,
Că sunteți foarte darnic la propuneri;
M'ați învățat întâiu să cer, ș'acuma
Imi pare că mă învățați cum cată
Să se răspunză unui cerșetor.

BASSANIO

Soția mea mi-a dat acest inel;
Când mi l'a pus ea, m'a făcut să jur
Că niciodată nu-l voi da, nici pierde.

PORZIA

Pretext bun pentru a scăpa de daruri!
Soția voastră, dacă nu-i neghioabă,
Și află cum am meritat inelul,
Nu va păstră deapururi dușmănie
Că mi l'ați dat! Ei, pace dar cu voi!

(Ies PORZIA și NARISSA)

ANTONIO

Sinior Bassanio, dă-i, te rog, inelul.
Iubirea mea și meritele sale
Să biruie-al soției tale ordin.

BASSANIO

Graziano, rog aleargă și-l ajunge,
Inelul dă-i și adu-l, dacă poți,
Acasă la Antonio. Hai grăbește.

(Iese GRAZIANO)

Și noi să mergem chiar acum acolo

Și disdediminează amândoi
La Belmont vom sbură. Haidem, Antonio.

(*Ies*)

SCENA II

O STRADĂ

(*Intră PORZIA și NERISSA*)

PORZIA

Intreabă tu de casa-ovreiului,
Și dă-i să iscălească actul ăsta.
Plecăm diseară ca să fim acasă
Cu-o zi 'nainte de bărbați. Țst act
Va fi binevenit pentru Lorenzo.

(*Intră GRAZIANO*)

GRAZIANO

Iubite domn, noroc că v'am ajuns.
Sinior Bassanio, resgândindu-se,
Inelul v'a trimis, și vă poștește
La masă.

PORZIA

Asta nu e cu puțință.
Inelul îl primesc cu mulțumire,
Spuneți-i, și'ndreptați, mă rog,
Pe-acest flăcău la casele lui Shylock.

GRAZIANO

Voiu face-o.

NERISSA

Domnule, vă rog, o vorbă.
(*Porziei*) Să văd de pot să capăt și inelul

Bărbatului meu, care mi-a jurat
Că-l va păstra deapururi.

PORZIA (*Nerissei*)

Te asigur
Că-l capeți. Și acum să ne-așteptăm
La jurăminte cum că-au dăruit
Inelele lor la bărbați! Dar noi
O vom tăgădui, jurând contrariul.
(*tare*) Grăbește-te. Știi unde te aștept.

NERISSA

Hai, domnule, rog arătați-mi casa.

A C T U L V

SCENA I

*BELMONT. O ALEE IN FAȚA CASELOR
PORZIEI*

(Intră LORENZO și JESSICA)

LORENZO

Lucește luna. Intr'o noapte c'asta
Când vântul lin copacii sărută
Și ei nu fremătau, 'n așa o noapte
Urcă Troilus zidurile Troei
Oftându-și sufletul spre corturile
Grecești, în cari Cressida se află
In noaptea ceea.

JESSICA

Intr'asă o noapte
Sfioasa Thisbe lunecă pe rouă,
Și când zări doar umbra leului
Fugi 'ngrozită.

LORENZO

Intr'asă o noapte
Stătea Didona, cu o salcie'n mână,
Pe șarm sălbatic, șiși chema iubitul
Iar la Cartagine.

JESSICA

Intr'asă o noapte
Medea strânse ierburi fermecate
Spre-a'ntineri pe Aeson.

LORENZO

Intr'asă o noapte
O șterse Jessica dela bogatul
Ovrei și cu-al ei svăpăiat iubit
Fugi la Belmont.

JESSICA

Intr'asă o noapte
Lorenzo îi jură că o iubește,
Furându-i sufletul cu jurăminte
Neadevărate.

LORENZO

Intr'asă o noapte
Gingașa Jessica, șireată mică,
Pârî pe-al ei iubit, care-o iertă.

JESSICA

Te-aș rămâneà cu alte nopți de astea,
Dar vine cineva: simt pași de om.

(Intră STEFANO)

LORENZO

Ei, cine vine în tăcerea nopții?

STEFANO

Un amic.

LORENZO

Amic? Ce-amic? Un nume rog, amice!

STEFANO

Stefano mă numesc, ș'aduc o știre

Dela stăpâna mea, că'n zori de zi
Va fi la Belmont. Ea acum colindă
La sfinte cruci și în genunchi se roagă
De ceasuri fericite'n măritiș.

LORENZO

Și cine e cu ea?

STEFANO

Doar' un sfânt pustnic

Și-o servitoare. Domnul s'a întors?

LORENZO

Nu, nici n'avem vre-o știre dela dânsul.

Dar, Jessica, rog să intrăm în casă,

Și să gătim, cu cuvenit alai,

Primirea pentru ea, stăpâna casei.

(Intră LANCELOT)

LANCELOT

Hola, Hola, Hu, He, Ho, Hola, Hola!

LORENZO

Cine chiamă?

LANCELOT

Hola! Văzurăți pe domnul Lorenzo? Domnule

Lorenzo, hola, hola!

LORENZO

Ia lasă pe hola, omule, sunt aici.

LANCELOT

Hola, unde? unde?

LORENZO

Aici.

LANCELOT

Spune-i că a venit o ștafetă dela stăpânul meu cu

cornul lui plin de vești bune: stăpânul meu are să fie aici până 'n ziuă. (*Iese*)

LORENZO

Drag suflet, vin' să-i așteptăm în casă.

Ba nu! De ce să mergem înăuntru?

Prietene Stefano, rog vestește

În casă, că stăpâna e aproape.

Și adu muzica aici afară.

(*Iese STEFANO*)

Ce dulce doarme luna pe ăst dâmb!

Aicea să ședem și să lăsăm

Ca sunetele muzicei să se

Strecoare în urechea noastră. Noaptea

Ș'o molcomă tăcere se împacă

Cu sunetele dulcii armonii.

Vezi, Jessica, a cerului podeală

Cu plăci de aur luciu e smălțată,

Și nu-i glob, cât de mic, din câte vezi,

Ce'n calea lui nu cântă ca un înger

În hor de heruvimi cu tineri ochi.

Atâta armonie e'n suflete

Nemuritoare, dar, pe câtă vreme

Ăst pieritor veșmânt mălos ne'mbracă,

Noi nu o auzim.

(*Intră muzicanții*)

Veniți aici,

Și deșteptați pe Diana cu un imn,

Cu viersuri dulci răsbîți urechea doamnei,

Și trageți-o cu muzica acasă.

(*Muzica cântă*)

JESSICA

Nu's veselă când muzică aud.

LORENZO

E pentrucă ți-e mintea încordată.
 Privește numai turma cea sglobie,
 Sau când de tineri mânzi neînvățați,
 Sburdând nebuni, săltând și nechezând,
 Cum îi îndeamnă sângele lor cald;
 Dar cum ei simt o trâmbiță sunând,
 Sau vr'un alt cântec le atinge-urechea,
 Li vei vedeà cum se opresc cu toții,
 Cum ochii firoși privesc smeriți,
 Prin vloga dulce-a muzicei. De-aceea
 Poetul a urzit pe-Orfeu trăgând
 La sine arbori, pietrele și ape.
 Căci nu-i nimic așa dârz și'nciudat
 Ca să nu'l schimbe muzica o clipă.
 Un om ce n'are muzică în sine
 Și-acordul de dulci sunete nu'l mișcă,
 E bun de viclenii, trădări și jafuri.
 Al duhului său rost e orb ca noaptea,
 Și patimile-i negre ca Erebul.
 Să nu te'ncrezi într'un atare om.
 Ascultă muzica!

(Intră PORZIA și NERISSA)

PORZIA

Lumina ceea arde'n sala mea.
 Cât de departe mica lumânare
 Ș'aruncă razele! Așa lucește
 O faptă bună într'o lume rea.

NERISSA

Când luna strălucia, nu am văzut
Această lumânare.

PORZIA

Astfel slava

Mai mare 'ntunecă pe cea mai mică.
Un loçtiitor lucește ca și-un rege,
Pân' vine regele. — Atuncea fala-i
Se scurge ca pârâul din câmpie,
In albia mării. — Muzică! Auzi?

NERISSA

E muzica din casa voastră, Doamnă.

PORZIA

Nimic nu-i bun decât la vremea sa.
Mai dulce-mi sună, par'că, decât ziua.

NERISSA

Tăcerea-i dă această vrajă, Doamnă.

PORZIA

Și cioara cântă drag ca ciocârlia
Când nu sunt ascultate, și cred că
Priveghetoarea, ziua de-ar cântă,
Când cârâie găștele, nu s'ar părea
Mai bună cântăreață decât vrabia.
Ce multe lucruri doar cu vremea-ajung
La dreapta prețuire și perfecție!
Tăceți, ho! Luna doarme cu Endymion,
Și nu vrea s'o trezească. (*Muzica încetează*)

LORENZO

Glasul pare,
De nu mă 'nșel, acel al Porziei.

PORZIA

Mă recunoaște, ca un orb pe cuc,
După urîtul glas.

LORENZO

Sosit bun, Doamnă.

PORZIA

Noi ne rugărăm pentru sănătatea
Bărbaților, sperăm că va prii
Prin ale noastre vorbe. S'au întors?

LORENZO

Nu încă, Doamnă. — Dar veni un sol
Spre-a le vesti sosirea.

PORZIA

Mergi, Nerisso,

Și spune slugilor ca nu cumva
Să pomenească c'am lipsit de-acasă;
Nici tu, Lorenzo, Jessico, nici tu.

(Sunet de corn)

LORENZO

Sosește soțul vostru; 'i goarna lui.
Nu suntem cutre, doamnă, nu vă temeți.

PORZIA

Această noapte 'mi pare-o zi bolnavă,
Ceva mai palidă; este o zi
Ca ziua când e soarele ascuns.

(Intră BASSANIO, ANTONIO, GRAZIANO și suita)

BASSANIO

Noi am aveà o zi cu antipozii
De te-ai plimbà când soarele lipsește.

PORZIA

Să fiu dar soare, însă nu ușoară ¹⁾
De o soție-ușoară le e silă
Bărbaților, și astfel să nu-i fie
Vreodată lui Bassanio de mine.
Dar cum vrea Domnul! Bine ai venit!

BASSANIO

Iubito, mulțumesc. Dă bun sosit
Prietenului meu. Este Antonio
Căruia sunt îndatorat fără' margini.

PORZIA

Să-i fii îndatorat în orice clipă,
Căci el s'a 'ndatorat mult pentru tine.

ANTONIO

Dar nu mai mult decât sunt răsplătit.

PORZIA

Cu bine ați venit în casa noastră.
Aceasta trebuie dovedit altfel
Decât cu vorbe, deaceea eu
Scurtez aceste salutări cu gura.

GRAZIANO (*Nerissei*)

Pe luna ceea jur că n'ai dreptate:
L'am dat, zău, scriitorului acelui
Judecător. De-ar fi scopit cel cui
L-am dat! Căci bag de seamă, draga mea,
Că tu o iei la inimă așa.

PORZIA

O ceartă? Așa curând? De ce e vorba?

¹⁾ Joc de cuvinte: light: lumină și light: ușoară.

GRAZIANO

De o verigă de-aur, biet inel
 Ce mi l'a dat, a cui deviză-eră
 Tocmai ca-un vers de cuțitar pe un
 Cuțit ¹⁾ «iubește-mă, nu mă lăsă».

NERISSA

Dar ce vorbești de versuri sau valoare?
 Tu mi-ai jurat, atunci când ți l-am dat,
 Că-l vei păstră chiar până 'n ceasul morții,
 Și că va fi cu tine în mormânt.
 Și ținând seama, dacă nu de mine,
 De strașnicele tale jurăminte,
 El trebuia păstrat. L'ai dat, zici, la
 Un scriitor! Dar știi că secretarul
 Ce l'a primit, nu va purtă un fir
 De păr vre-odată pe bărbia lui!

GRAZIANO

Da, dacă va trăi spre-a fi bărbat.

NERISSA

De poate o femeie fi bărbat!

GRAZIANO

Pre legea mea, l-am dat, zău, unui tânăr,
 Un fel de băietan, un picu de om,
 Nu mai înalt ca tine, scriitorul
 Judecătorului. Ast picu limb
 Mi l-a cerut în plată. — N'a fost chip
 Ca să-l refuz.

¹⁾ Se săpau adesea devize pe cuțite, ca și pe săbii.

PORZIA

Ei, sunteți vinovat,
O spun curat, că-ușor v'ați despărțit
De cel dintâiu dar al soției voastre,
Cu jurământ pus pe al vostru deget,
Lipit cu 'ncredere de carnea v.astră!
Și eu am dat iubitului meu un
Inel și l-am făcut să jure că
Nu se va despărți de el vreodată.
El e aicea și jur pentru el
Că nu l-ar da nici scoate de pe deget,
Nici pentru bogăția lumii toate.
Graziano, zău, ați dat soției voastre
Un prea urît temei de a se plânge.
In locul ei eu mi-aș ieși din fire.

BASSANIO (*aparte*)

Mai bine mi-aș tăia, zău, mâna stângă,
Jurând că am pierdut inelu'n luptă.

GRAZIANO

Bassanio dăruie inelul său
Judecătorului, ce'i l-a cerut,
Și drept l-a meritat; iar scriitorul
Lui, pentru osteneala scrisului,
Ceru' p'al meu. Nici el și nici stăpănu-i
Alt n'au voit decât acele două
Inele.

PORZIA

Ce inel ai dat, bărbate?
Nu pe acela, sper, ce eu ți-am dat?

BASSANIO

De-aș vrea s'adaug vinei o minciună,
Aș zice nu, dar degetul meu, vezi,
Că nu mai are-inelul. — El s'a dus.

PORZIA

Așa și inima ta falsă este
Lipsită de-adevăr. Pe cer, nu voiu
Veni în patul tău iar, până când
Nu văd inelul.

NERISSA

Nici eu într'al tău,
Pân'ce nu văd p'al meu.

BASSANIO

O, dulce Porzia,
De-ai ști tu numai cui am dat inelul,
De-ai ști tu pentru ce am dat inelul,
Când nu primiă nimic decât inelul,
Ai potoli asprimea ciudei tale.

PORZIA

De-ai ști puterea ce-are 'n el inelul,
Și prețul celei ce ți-a dat inelul,
Sau datoria-ți de-a păstră inelul,
Nu ai fi dăruit așa inelul,
Căci unde e nesocotitul care,
De l-ai fi apărat cu-adevărat,
Ar fi așa lipsit de omenie
Ați cere-un lucru ce-i un sfânt odor?
Nerissa mă învață ce să cred.
Să mor de n'are-inelul vre-o femeie!

BASSANIO

Pe cinstea mea, nu; nu, pe viața mea!
Nu-l are o femeie, ci un doctor
De legi, ce refuză trei mii de galbeni,
Cerând inelul. Și l-am refuzat,
Lăsând să plece supărat acela
Ce mi-a scăpat de moarte pe iubitul
Prieten. Ce pot zice, draga mea?
Am fost silit să-l trimit după el,
Muncit de politeță și rușine;
Onoarea mea nu s'a lăsat să fie
Mânjită-așa de nerecunoștință.
O iartă-mă, iubita mea soție,
Căci jur pe sfintele lumini din cer,
Că de erai coala, cereai inelul
Ca să-l dai tu aceluia vrednic doctor.

PORZIA

Să nu dea pe la casa mea ăst doctor!
Având el giuvaerul ce mi-e drag,
Pe care îmi jurași tu să-l păstrezi,
Aș fi așa de darnică ca tine,
Și nu i-aș refuză nimic ce am:
Nici trupul meu, nici patul soțului.
Am să-l cunosc, sunt sigură de asta,
Deci nu lipsi o noapte de acasă,
Păzește-mă ca Argus, de-unde nu,
De am să fiu lăsată singură,
Pe cinstea-mi, care încă e a mea,
Imi voi lua pe doctorul tovarăș.

NERISSA

Și eu pe ajutorul său. Ia seama dar,
Să nu mă lași în singura mea pază.

GRAZIANO

Ei, fă-o, numai să nu-l prind cumva,
Altminterea condeiu! i-aș strică.

ANTONIO

Eu's pricina nenorocită-a certe!

PORZIA

O, fiți pe pace, sunteți bun venit.

BASSANIO

O, iartă-mi, Porzia, silnica mea vină,
Și'n fața tuturor amicilor
Îți jur pe ochii tăi frumoși, în cari
Mă văd pe mine însumi —

PORZIA

Ei, vedeți?

În ochii mei se vede îndoit,
În fiecare, unu! Jură-te
Pe firea-ți îndoită, jurământ
Ce merită crezare!

BASSANIO

Ba, ascultă.

Mă iartă-acum, și-ți jur pe sufletu-mi,
Că nu voi mai călca un jurământ.

ANTONIO

Mi-am zălogit eu trupul pentru dânsul,
Și fără cel ce a primit inelul
Eram pierdut. Cutez să mă leg iarăș,

Și sufletul să-mi pui zălog, că el
Nu-ți va călca cu voià lui credința.

PORZIA

Atunci să-i fiți chezaș. Dați-i pe-ăsta,
Și sfătuiți-l a-l păstrà mai bine,
Decât pe cellalt.

ANTONIO

Ține-aici, Bassanio,

Și jură să păstrezi acest inel.

BASSANIO

Pe cer! E chiar inelul ce l-am dat
Acelui doctor!

PORZIA

Și-l am dela el.

Bassanio, iartă-mă, căci pentru-inel
M'a câștigat pe mine doctorul.

NERISSA

Și tu mă iartă, bunul meu Graziano,
Căci scriitorul cela mărunțel
Al doctorului, pentru ăst inel
A petrecut la mine astă noapte.

GRAZIANO

Ei, asta-i parc'ai drege drumuri vara
Când drumurile sunt destul de bune!
Avem dar coarne făr' a merita-o?

PORZIA

Vorbiți cuviincios! Sunteți uimiți.
Cetiți scrisoarea asta pe'ndelete;
Ea e din Padova, dela Bellario.
Dintr'ânsa veți aflà că doctorul

Fu Porzia, și Nerissa scriitorul.
 Lorenzo va fi martor c'am plecat
 Chiar după voi și m'am întors abiã.
 Nici n'am intrat în casã. — Bun sosit,
 Antonio. Pentru voi am știri mai bune,
 Decât vă așteptați. Cetiți scrisoarea
 Aceasta. Veți aflã că trei corãbii
 De-ale voastre, cu povarã scumpã,
 Fãrã de veste au intrat în port.
 Nu veți aflã prin ce împrejurare
 Ciudatã eu am cãpãtat scrisoarea.

ANTONIO

Sunt mut.

BASSANIO

Ai fost tu doctorul, și nu
 Te-am cunoscut?

GRAZIANO

Ai fost tu scriitorul,
 Ce trebuiã sã mã îmbrobodeascã?

NERISSA

Da, însã care n'are 'n gând s'o facã
 Decât de va trãl a fi bãrbat.

BASSANIO (*Porziei*)

Tu fi-mi tovarăș, dragã doctore,
 Și când lipsesc, dormi la soția mea.

ANTONIO

O, doamnă, 'mi dați și vieața și de trai,
 Cãci eu cetesc cã fãrã îndoialã
 Corãbiile'mi s'au întors cu bine.

PORZIA

Ei, ce mai faci, Lorenzo? Scriitorul
Meu are bune vești și pentru tine.

NERISSA

Da și 'i le dau chiar fără nici o plată.
Ei, iată pentru Jessica și tine,
Din partea prea bogatului ovreiu,
Un act de dar a 'ntregei lui averi
Ce va lăsa el după moartea sa.

LORENZO

Frumoasă Doamnă, mană dați în calea
Acelor flămânziți.

PORZIA

Se face ziuă,
Și sigură sunt că nu înțelegeți
Deplin aceste întâmplări. Intrați
Și puneți orice întrebări voiți.
Vă vom răspunde după adevăr.

GRAZIANO

Să fie așa. Și 'ntâia întrebare
Ce pun, sub jurământ, Nerissei, este:
De vrea să-aștepte până mâine seară,
Sau să se culce-acuma când lipsesc
Doar două ceasuri pân' se face ziuă.
Eu noaptea aș dori să stau culcat
Cu secretarul doctorului 'n pat,
Dar al Nerissei-inel, cât voiu trăi
Mai mult decât orice îl voiu păzi.

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
2007



VERIFICAT
2017